

Ročník 1994

Zbierka zákonov

SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Čiastka 76

Uverejnená 7. októbra 1994

OBSAH:

- 272. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane zdravia ľudí
 - 273. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní
 - 274. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o Sociálnej poisťovni
 - 275. Vyhláška Národnej banky Slovenska o zásadách platobného styku medzi bankami
 - 276. Oznámenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o vydaní výnosu o stredných odborných školách Policajného zboru
-

272

Z Á K O N
NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z 24. augusta 1994

o ochrane zdravia ľudí

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ
VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

§ 1

Účel zákona

Zákon ustanovuje práva a povinnosti orgánov štátnej správy, obcí, iných právnických osôb a fyzických osôb, výkon štátnej správy a štátneho zdravotného dozoru na úseku ochrany zdravia ľudí (ďalej len „ochrana zdravia“).

§ 2

Základné pojmy

(1) Zdravie je stav úplnej telesnej, duševnej a sociálnej pohody, nielen neprítomnosť choroby; je výsledkom vzťahov medzi ľudským organizmom a sociálno-ekonomickými, fyzikálnymi, chemickými a biologickými faktormi životného prostredia, pracovného prostredia a spôsobom života.

(2) Ochrana zdravia je súhrn opatrení spočívajúcich v predchádzaní vzniku a šíreniu ochorení a v obmedzovaní ich výskytu a iných porúch zdravia, v zlepšovaní zdravia prostredníctvom starostlivosti o zdravé životné podmienky, pracovné podmienky a zdravý spôsob života a vo výkone štátneho zdravotného dozoru.

(3) Životné podmienky na účely tohto zákona sú fyzikálne, chemické a biologické faktory životného prostredia vo vzťahu k zdraviu ľudí, podmienky bývania, odpočinku, telesnej kultúry, rekreácie, kultúry a iných záujmových činností, dopravy, poskytovania zdravotnej starostlivosti a poskytovania ďalších služieb, výživy a spôsobu stravovania, stavu a spôsobu používania predmetov prichádzajúcich do styku s požívateľmi a predmetov bežného používania, podmienky na zdravý vývoj, výchovu, psychický a fyzický rozvoj detí a mládeže, ako aj každého jedinca.

(4) Pracovné podmienky na účely tohto zákona sú fyzikálne, chemické, biologické, fyziologické, psychologické a sociologické faktory pôsobiace na zdravie a pracovnú výkonnosť človeka v pracovnom procese, sú ovplyvňované režimom práce, odpočinkom a technickým stavom pracovného prostredia.

(5) Zdravé životné podmienky a pracovné podmienky

na účely tohto zákona sú také podmienky, ktoré nepôsobia nepriaznivo na zdravie ľudí, ale ho chránia a kladne ovplyvňujú.

(6) Spôsob života je správanie človeka, ktorého základom je vzájomné pôsobenie životných podmienok, sociálno-ekonomických faktorov a osobnostných vlastností. Spôsob života významne ovplyvňuje výživa, spoločenská komunikácia, zvládnutie psycho-sociálnych záťaží, činnosť vo voľnom čase, pohybová aktivita, požívanie alkoholických nápojov, užívanie liekov, omamných a psychotropných látok a fajčiarske návyky.

(7) Zdraviu škodlivé faktory životného prostredia a pracovného prostredia sú fyzikálne, chemické a biologické faktory, ktoré podľa súčasných poznatkov vedy spôsobujú alebo môžu spôsobiť poruchy zdravia, a ľudský organizmus zafažujúce faktory vyplývajúce zo životných podmienok a pracovných podmienok, ktoré ovplyvňujú fyziologické a psychické funkcie ľudí.

(8) Primárna prevencia na účely tohto zákona je systém opatrení zameraných na znižovanie, prípadne vylúčenie rizika výskytu porúch zdravia ľudí, na ktoré v rozhodujúcej miere vplyvajú životné, pracovné a sociálno-ekonomické podmienky a spôsob života, a opatrení zameraných na kladné ovplyvňovanie zdravia.

DRUHÁ ČASŤ
PREDCHÁDZANIE OCHORENIAM

Opatrenia na predchádzanie ochoreniam

§ 3

Opatreniami na predchádzanie ochoreniam sa rozumejú opatrenia na predchádzanie vzniku, šíreniu a na obmedzenie výskytu prenosných ochorení, iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a iných porúch zdravia a ochorení podmienených prácou, ako aj opatrenia pri epidémiách a pri nebezpečenstve ich vzniku a opatrenia pri haváriách a iných mimoriadnych situáciách.

§ 4

(1) Opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení a na obmedzenie ich výskytu sú

- nariadenie očkovania a podávania protilátok,
- vykonávanie laboratórneho určovania pôvodcov prenosných ochorení a zisťovanie ich citlivosti na antimikróbové látky,
- epidemiologické vyšetrovanie v ohnisku nákazy vrá-

- tane hlásenia, izolácie, karanténnych opatrení, dezinfekcie, dezinfekcie a deratizácie,
- d) dispenzárna starostlivosť o osoby vylučujúce choroboplodné zárodky,
 - e) určovanie podmienok na výkon epidemiologicky závažných činností, zákaz alebo obmedzenie prevádzky v miestnostiach, budovách a zariadeniach alebo zákaz prepravy dopravnými prostriedkami na čas potrebný na vykonanie dezinfekcie, dezinfekcie alebo deratizácie, zákaz alebo obmedzenie výroby, predaja a podávania potravín a zákaz alebo obmedzenie výroby a predaja predmetov bežného používania,
 - f) určovanie hygienicko-epidemiologického režimu prevádzky v zdravotníckych zariadeniach,
 - g) opatrenia na zdravotnícku ochranu Slovenskej republiky pred zavlečením prenosných ochorení,
 - h) opatrenia na zabránenie šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí,
 - i) určovanie podmienok na výkon povolania alebo výkonu povolania u osôb chorých na prenosné ochorenie alebo podozrivých z takého ochorenia,
 - j) zriaďovanie pásiem hygienickej ochrany a dodržiavanie podmienok ich využívania z hľadiska ochrany zdravia.

(2) Podrobnosti o opatreniach na predchádzanie prenosným ochoreniam a o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia ustanoví Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo zdravotníctva“) všeobecne záväznými právnymi predpismi.

§ 5

Opatrenia na predchádzanie vzniku iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a iných porúch zdravia a na ich obmedzenie sú

- a) zákaz používania chemických látok a prípravkov ohrozujúcich zdravie,
- b) úprava stravovania a zabezpečovanie epidemiologickej bezpečnosti výživy ľudí,
- c) zákaz alebo obmedzenie fajčenia v zariadeniach, v ktorých dochádza k zhromažďovaniu osôb,
- d) určenie režimu pohybovej aktivity,
- e) zriaďovanie pásiem hygienickej ochrany a dodržiavanie podmienok na ich využívanie z hľadiska ochrany zdravia.

§ 6

Opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na obmedzenie ich výskytu sú

- a) obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia na pracovníkov,
- b) zákaz používania látok, výrobkov, nástrojov, strojov, zariadení a technologických postupov ohrozujúcich zdravie,
- c) určovanie prác spojených so zvýšeným ohrozením zdravia vyplývajúcim z pracovných podmienok,

- d) vykonávanie lekárskeho preventívnych prehliadok,
- e) zákaz fajčenia na pracoviskách, na ktorých môže fajčenie zvyšovať riziko poškodenia zdravia spôsobené faktormi pracovného prostredia,
- f) poskytovanie ochranných nápojov pracovníkom, u ktorých to vyžaduje ochrana ich života a zdravia.

§ 7

Opatrenia pri epidémiách a pri nebezpečenstve ich vzniku sú

- a) zákaz výroby, úpravy, úschovy, dopravy, dovozu, predaja a iného nakladania s vecami a zvieratami, ktorými sa môžu šíriť prenosné ochorenia, prípadne príkaz na ich neškodné odstránenie,
- b) zákaz alebo obmedzenie styku niektorých skupín osôb s ostatným obyvateľstvom v prípade zistenia závažných dôvodov,
- c) zákaz alebo obmedzenie hromadných podujatí,
- d) zákaz alebo obmedzenie prevádzky zariadení, v ktorých dochádza k zhromažďovaniu osôb,
- e) zákaz používania vôd, pôdy, potravín a predmetov podozrivých z kontaminácie pôvodcami nákazy,
- f) nariadenie mimoriadneho očkovania, preventívneho podávania protilátok a iných liečivých prípravkov,
- g) príkaz na vykonanie dezinfekcie, dezinfekcie a deratizácie,
- h) príkaz na varovné označenie objektov.

§ 8

Opatrenia pri haváriách a iných mimoriadnych situáciách sú

- a) zákaz alebo obmedzenie výroby alebo prevádzky,
- b) bezodkladné informovanie verejnosti a pracovníkov príslušnej organizácie o havárii alebo inej mimoriadnej situácii a o prostriedkoch a spôsobe ochrany pred ich možnými škodlivými vplyvmi na zdravie,
- c) príkaz na varovné označenie objektov,
- d) jódomá profylaxia,
- e) návrh na nariadenie regulácie spotreby určitých druhov potravín a vody,
- f) príkaz na osobitnú manipuláciu a pochovávanie mŕtvych.¹⁾

TRETIA ČASŤ

POVINNOSTI NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA

§ 9

Všeobecné povinnosti

- (1) Zdravie sa musí chrániť starostlivosťou o
- a) zdravé životné podmienky, ktoré sú dané stavom ovzdušia, vody, pôdy a ostatných zložiek životného prostredia,²⁾ sídlisk, rekreačných a kúpeľných oblastí, obytných a iných budov, verejne prístupných miest, ako aj zariadení osobnej dopra-

¹⁾ Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej socialistickej republiky č. 46/1985 Zb. o postupe pri úmrtí a o pohrebníctve.

²⁾ Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí.

vy, telesnej kultúry a zariadení poskytujúcich služby obyvateľstvu,

- b) zdravé podmienky vývinu detí a mládeže,
- c) zdravú výživu obyvateľstva,
- d) zdravé pracovné podmienky.

(2) Podrobnosti na zabezpečenie zdravých životných podmienok a zdravých pracovných podmienok ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväznými právnymi predpismi.

(3) Osobitne sa musí zdravie chrániť pred nepriaznivými účinkami

- a) chemických látok a prípravkov,
- b) ionizujúceho žiarenia,
- c) elektromagnetického poľa,
- d) hluku a vibrácií.

§ 10

Povinnosti orgánov štátnej správy a obcí

Orgány štátnej správy a obce sú povinné

- a) utvárať predpoklady na zdravé životné podmienky, pracovné podmienky a zdravý spôsob života,
- b) plniť opatrenia na predchádzanie ochoreniam nariadené orgánmi na ochranu zdravia,
- c) predkladať opatrenia uvedené v § 27 ods. 2 na posúdenie príslušným orgánom na ochranu zdravia,
- d) spolupracovať s orgánmi na ochranu zdravia pri plnení ich úloh na úseku ochrany zdravia a poskytovať im potrebné údaje a informácie, ktoré majú k dispozícii alebo sú oprávnené ich zisťovať alebo vyžadovať podľa osobitných predpisov.³⁾

Povinnosti fyzických osôb a právnických osôb

§ 11

Fyzické osoby sú povinné

- a) plniť opatrenia na predchádzanie ochoreniam nariadené orgánmi na ochranu zdravia,
- b) bez meškania oznámiť ošetrovateľovi alebo orgánu na ochranu zdravia všetky okolnosti dôležité na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení a poskytovať informácie dôležité pre epidemiologické vyšetrenie a posudzovanie ochorení vo vzťahu k vykonávanej práci,
- c) podrobiť sa v prípadoch ustanovených všeobecne záväznými právnymi predpismi lekárske preventívnym prehliadkam, vyšetreniam a diagnostickým skúškam, ktoré nie sú spojené s nebezpečenstvom pre zdravie, preventívnemu podávaniu protilátok a iných prípravkov, očkovaniu, liečeniu prenosných ochorení, izolácii a karanténym opatreniam.

§ 12

Fyzické osoby oprávnené na podnikanie⁴⁾ a právnické osoby sú povinné

- a) plniť opatrenia na predchádzanie ochoreniam nariadené orgánmi na ochranu zdravia,
- b) predkladať opatrenia uvedené v § 27 ods. 2 na posúdenie príslušným orgánom na ochranu zdravia,
- c) kvalitatívne a kvantitatívne zisťovať zdraviu škodlivé faktory životného prostredia a pracovného prostredia, ktoré používajú pri svojej činnosti alebo ktoré pri ich činnosti vznikajú a ktorých výskyt a prípustné hodnoty sú upravené osobitnými predpismi,⁵⁾
- d) vyžiadať si posudok príslušného orgánu (§ 19, 20 a 21) na ochranu zdravia v prípade zistenia zdraviu škodlivých faktorov, ktorých výskyt nie je dosiaľ upravený všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- e) úplne vylúčiť používanie zdrojov zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia, a ak to nie je možné, obmedzovať ich používanie,
- f) sledovať, či ich výrobky spĺňajú požiadavky z hľadiska ochrany zdravia ustanovené osobitnými predpismi⁶⁾ a preukazovať ich zdravotnú nezávadnosť,
- g) dodržiavať schválené pracovné a technologické postupy,
- h) spolupracovať s orgánmi na ochranu zdravia a so štátnymi zdravotnými ústavmi pri plnení ich úloh na úseku ochrany zdravia a osobám vykonávajúcim štátny zdravotný dozor umožniť výkon oprávnení podľa § 26 písm. a),
- i) bez meškania oznamovať orgánom na ochranu zdravia všetky významné okolnosti na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení a vzniku ochorení podmienených prácou a poskytovať im informácie dôležité pre epidemiologické vyšetrenie a posudzovanie ochorení vo vzťahu k vykonávanej práci,
- j) uvoľňovať svojich pracovníkov a žiakov učilišť na lekárske preventívne prehliadky, vyšetrenia a očkovania ustanovené osobitnými predpismi,⁶⁾ a to v nevyhnutne potrebnom rozsahu v pracovnom čase, ak ich nemožno vykonať mimo pracovného času,
- k) zamestnávať pracovníkov s predpísanou zdravotnou a odbornou spôsobilosťou na určitý druh práce.

§ 13

Zdravotnícke zariadenia a odborní zdravotníci pracovníci sú povinní

- a) vykonávať a kontrolovať opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení a nemocničných nákaz,

³⁾ Napr. zákon Slovenskej národnej rady č. 134/1992 Zb. o štátnej správe ochrany ovzdušia, zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 84/1994 Z. z. o Slovenskom Červenom kríži a o ochrane znaku a názvu Červeného kríža.

⁴⁾ § 2 Obchodného zákonníka.

⁵⁾ Napr. nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 242/1993 Z. z., ktorým sa ustanovujú ukazovatele prípustného stupňa znečistenia vôd.

⁶⁾ Napr. nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 220/1993 Z. z., ktorým sa vydáva Liečebný poriadok.

- b) poskytovať orgánom na ochranu zdravia a štátnym zdravotným ústavom informácie a údaje potrebné na plnenie úloh na úseku ochrany zdravia,
- c) uložiť opatrenia potrebné na odstránenie závary bezprostredne ohrozujúcej ľudské zdravie.

§ 14

Ochrana zdravia pred nepriaznivými účinkami chemických látok a prípravkov

(1) Pri výrobe, dovoze, skúšaní, klasifikácii, balení, označovaní a registrácii a pri zaobchádzaní a používaní chemických látok a prípravkov, ako aj pri ich uvádzaní do obehu sú fyzické osoby oprávnené na podnikanie a právnické osoby povinné vykonávať opatrenia na ochranu zdravia pred nepriaznivými účinkami chemických látok a prípravkov v rozsahu a za podmienok, ktoré ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

(2) Požiadavky na ochranu zdravia pred nepriaznivými účinkami chemických látok a prípravkov ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

§ 15

Ochrana zdravia pred nepriaznivými účinkami ionizujúceho žiarenia

(1) Činnosť, ktorá vedie alebo by mohla viesť k ožiareniu osôb použitím zdrojov ionizujúceho žiarenia alebo iným zaobchádzaním so zdrojmi ionizujúceho žiarenia vrátane ich výroby, spracovania, skladovania, predaja a iných foriem odovzdávania, dopravy, dovozu, vývozu a tranzitnej prepravy, nadobúdania a používania, ako aj odstraňovania a ukladania rádioaktívnych odpadov, musí sa plánovať a uskutočňovať tak, aby bola vždy odôvodnená celkovým pozitívnym prínosom a aby ožiarenie osôb z úhrnu všetkých činností nepresiahlo ustanovené limity ožiarenia.

(2) So zdrojmi ionizujúceho žiarenia a s rádioaktívnymi odpadmi podľa odseku 1 fyzické osoby oprávnené na podnikanie a právnické osoby môžu zaobchádzať len na základe povolenia príslušného orgánu na ochranu zdravia v rozsahu a za podmienok, ktoré ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením. Prevádzkovateľ zdroja ionizujúceho žiarenia je povinný viesť evidenciu zdrojov, záznamy o odstraňovaní rádioaktívneho odpadu a o úrovni ožiarenia osôb v rozsahu, ktorý ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

(3) Žiadateľ o vydanie povolenia na zaobchádzanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a s rádioaktívnymi odpadmi je povinný vypracovať havarijný plán pre prípad ohrozenia pracovníkov a obyvateľstva v dôsledku straty kontroly nad zdrojom ionizujúceho žiarenia alebo rádioaktívnym odpadom.

(4) Žiadateľ o vydanie povolenia na zaobchádzanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a s rádioaktívnymi odpadmi, pri ktorých sa nedá vylúčiť únik rádioaktívnych látok do okolia, je povinný vybudovať na vlastné náklady varovný systém obyvateľstva.

(5) Bližšie podrobnosti o ochrane zdravia pred ne-

priaznivými účinkami ionizujúceho žiarenia ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

§ 16

Ochrana zdravia pred nepriaznivými účinkami elektromagnetického poľa

(1) Pri vývoji, konštrukcii, výrobe, dovoze, montáži, oprave, skúšaní, prevádzke a používaní generátorov vysokých a veľmi vysokých frekvencií a zariadení, ktoré takéto generátory obsahujú, treba zabezpečiť všetky technické a organizačné opatrenia obmedzujúce ožiarenie osôb a ich počet poľom vysokých frekvencií a veľmi vysokých frekvencií na najnižšie možné hodnoty elektromagnetického poľa, najviac na hodnoty, ktoré ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

(2) Podrobnosti na ochranu zdravia pred nepriaznivými účinkami elektromagnetického poľa ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

§ 17

Ochrana zdravia pred nepriaznivými účinkami hluku a vibrácií

Pri vývoji, konštrukcii, výrobe a dovoze strojov, prístrojov, dopravných prostriedkov a iných zariadení, ktoré sú zdrojom hluku alebo vibrácií, treba navrhovať a určovať konštrukčné podmienky vrátane materiálu a technických úprav zariadení podľa súčasných poznatkov vedy a techniky tak, aby sa hluk a vibrácie znížili v súlade s požiadavkami na ochranu zdravia, ktoré ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

ŠTVRTÁ ČASŤ

VÝKON ŠTÁTNEJ SPRÁVY NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA

§ 18

Orgány na ochranu zdravia

(1) Štátnu správu na úseku ochrany zdravia vykonávajú orgány na ochranu zdravia, ktorými sú

- a) ministerstvo zdravotníctva,
- b) štátni okresní hygienici na okresných úradoch (ďalej len „okresný hygienik“),
- c) štátni obvodní hygienici na obvodných úradoch (ďalej len „obvodný hygienik“).

(2) Na plnenie úloh ministerstva zdravotníctva uvedených v § 19 sa na ministerstve zdravotníctva ustanovuje funkcia Hlavného hygienika Slovenskej republiky (ďalej len „hlavný hygienik“), ktorého vymenúva a odvoláva minister zdravotníctva Slovenskej republiky.

(3) Obvodní hygienici a okresní hygienici vykonávajú činnosti uvedené v § 20 a 21 v súčinnosti s referátom štátneho obvodného lekára na obvodnom úrade a s referátom štátneho okresného lekára na okresnom úrade

a v spolupráci s príslušnými štátnymi zdravotnými ústavmi.

(4) Obvodného hygienika vymenúva a odvoláva prednosta príslušného obvodného úradu so súhlasom ministerstva zdravotníctva. Okresného hygienika vymenúva a odvoláva prednosta príslušného okresného úradu so súhlasom ministerstva zdravotníctva.

§ 19

Pôsobnosť ministerstva zdravotníctva

Ministerstvo zdravotníctva v rámci svojej pôsobnosti na úseku ochrany zdravia

- a) vypracúva návrhy zásadných smerov a priorit rozvoja štátnej zdravotnej politiky,
- b) riadi celoštátne programy ochrany a podpory zdravia, ktoré plnia zdravotnícke zariadenia, a odborne usmerňuje tie, ktoré riadia iné odvetvia a organizácie,
- c) spolupracuje s inými ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy Slovenskej republiky, so Slovenským Červeným krížom, so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a s ďalšími poisťovňami zriadenými podľa osobitných predpisov,⁷⁾ s odborovými orgánmi, s orgánmi zamestnávateľov, so stavovskými organizáciami a s profesiovými združeniami na úseku ochrany zdravia,
- d) koordinuje činnosť na ochranu zdravia v Slovenskej republike a s inými štátmi,
- e) v súlade so súčasnými poznatkami vedy o vplyve fyzikálnych, chemických a biologických faktorov na zdravie ustanovuje ich limity a hodnoty prípustnej záťaže týmito faktormi z hľadiska ich možného vplyvu na zdravie,
- f) ustanovuje limity ožiarovania a podmienky na zneškodňovanie a ukladanie rádioaktívnych odpadov z hľadiska ich možného vplyvu na zdravie,
- g) ustanovuje zásady monitorovania záťaže obyvateľstva faktormi životného prostredia a pracovného prostredia,
- h) ustanovuje zásady na predchádzanie vzniku, šíreniu a na obmedzenie výskytu prenosných ochorení, iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a iných porúch zdravia a ochorení podmienených prácou,
- i) odborne usmerňuje ochranu zdravia v odbore hygieny životného prostredia, hygieny detí a mládeže, hygieny výživy, preventívneho pracovného lekárstva, ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením, epidemiológie a lekárskej mikrobiológie,
- j) riadi a vykonáva štátny zdravotný dozor,
- k) odborne usmerňuje ochranu zdravia pred účinkami ionizujúceho žiarenia v jadrove-energetických zariadeniach a na iných pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia,
- l) odborne usmerňuje výchovu k zdraviu,
- m) riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku ochrany zdravia,
- n) vydáva pokyny na odstránenie nedostatkov ziste-

- ných pri výkone štátneho zdravotného dozoru a posudky na opatrenia uvedené v § 27 ods. 2, ktoré majú celoštátny význam alebo presahujú rámec územného obvodu okresného úradu,
- o) vydáva povolenia na zaobchádzanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a povolenia na kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného prostredia a pracovného prostredia,
- p) určuje preventívne opatrenia na ochranu zdravia v rámci primárnej prevencie,
- r) nariaďuje opatrenia pri epidémiách a pri nebezpečenstve ich vzniku a opatrenia pri haváriách a iných mimoriadnych situáciách, ak ich treba vykonať celoštátne,
- s) nariaďuje opatrenia na zdravotnícku ochranu Slovenskej republiky pred zavlečením prenosných ochorení,
- t) dáva súhlas na výrobu, dovoz a použitie očkovacích látok, sér, biologických diagnostických prípravkov, antimikróbových látok na laboratórne testovanie a dezinfekčných, dezinfekčných a deratizačných prípravkov,
- u) riadi a organizuje očkovanie, nariaďuje mimoriadne očkovanie a schvaľuje aplikačné postupy pri použití očkovacích látok,
- v) v súlade so súčasnými poznatkami vedy určuje zásady zdravej výživy obyvateľstva a odporúčané výživové dávky pre jednotlivé skupiny obyvateľstva.

§ 20

Pôsobnosť obvodného hygienika

Obvodný hygienik v územnom obvode obvodného úradu

- a) odborne usmerňuje plnenie programov ochrany a podpory zdravia,
- b) vykonáva štátny zdravotný dozor,
- c) vydáva pokyny na odstránenie zistených nedostatkov a posudky k opatreniam uvedeným v § 27 ods. 2 písm. a) až v),
- d) nariaďuje opatrenia na predchádzanie ochoreniam s výnimkou opatrení uvedených v § 4 písm. g),
- e) ukladá sankcie podľa § 28 a 29,
- f) zabezpečuje výchovu obyvateľstva k zdraviu,
- g) vykonáva zber základných údajov na úseku ochrany zdravia, zabezpečuje ich prenos, uchovávanie, analýzu, vyhodnotenie výsledkov, spätnú informáciu a zverejňovanie a na základe získaných výsledkov navrhuje opatrenia,
- h) zriaďuje komisiu na preskúšanie odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností a vydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti na tieto činnosti,
- i) rozhoduje o náhrade nákladov (§ 35 ods. 2),
- j) spolupracuje s príslušnými odborovými orgánmi, s orgánmi zamestnávateľov, so stavovskými organizáciami a s profesiovými združeniami na úseku ochrany zdravia.

⁷⁾ Napr. zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 276/1993 Z. z. o Poisťovni Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a o financovaní zdravotného poistenia, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 92/1994 Z. z. o Vojenskej zdravotnej poisťovni.

§ 21

Pôsobnosť okresného hygienika

Okresný hygienik v územnom obvode okresného úradu

- a) odborne usmerňuje činnosť obvodných hygienikov,
- b) riadi a vykonáva štátny zdravotný dozor,
- c) vykonáva v prvom stupni štátnu správu vo veciach, ktoré presahujú rámec územného obvodu obvodného úradu,
- d) je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhoduje obvodný hygienik,
- e) zriaďuje komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s jedmi, na prácu s látkami používanými pri dezinfekcii, dezinfekcii a deratizácii, na zaobchádzanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a na nákup, predaj a spracovanie húb a vydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti na tieto činnosti,
- f) spolupracuje s príslušnými odborovými orgánmi, s orgánmi zamestnávateľov, so stavovskými organizáciami a s profesiovými združeniami na úseku ochrany zdravia.

PIATA ČASŤ**ŠTÁTNE ZDRAVOTNÉ ÚSTAVY A INÉ ZARIADENIA NA OCHRANU ZDRAVIA**

§ 22

Štátne zdravotné ústavy

(1) Ministerstvo zdravotníctva zriaďuje na plnenie úloh na úseku ochrany zdravia štátne zdravotné ústavy, ktoré sú súčasťou siete zdravotníckych zariadení.

(2) Štátne zdravotné ústavy vykonávajú štátny zdravotný dozor, pripravujú podklady na opatrenia a rozhodnutia orgánov na ochranu zdravia a zabezpečujú špecializované výkony spojené s ochranou zdravia v odbore hygieny životného prostredia, hygieny detí a mládeže, hygieny výživy, preventívneho pracovného lekárstva, ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením, epidemiológie, lekárskej mikrobiológie, výchovy k zdraviu a zdravotníckej štatistiky.

§ 23

Iné zariadenia na ochranu zdravia

Kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného prostredia a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie ľudí môžu vykonávať aj iné zariadenia na ochranu zdravia, ktoré môžu prevádzkovať právnické osoby a fyzické osoby na základe povolenia ministerstva zdravotníctva. Postup pri vydávaní povolení ustanoví mi-

nisterstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

ŠIESTA ČASŤ**ŠTÁTNY ZDRAVOTNÝ DOZOR**

§ 24

Orgány na ochranu zdravia dozerajú na plnenie ustanovení tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, ako aj na plnenie nimi vydaných opatrení a rozhodnutí a v rozsahu svojej pôsobnosti vydávajú pokyny na odstránenie zistených nedostatkov a ukladajú sankcie.

§ 25

Štátne zdravotné ústavy dozerajú na plnenie ustanovení tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, ako aj na plnenie opatrení a rozhodnutí vydaných orgánmi na ochranu zdravia a týmto orgánom predkladajú návrhy na vydanie pokynov na odstránenie zistených nedostatkov a návrhy na uloženie sankcií. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru postupujú v úzkej súčinnosti s orgánmi na ochranu zdravia.

§ 26

Osoby vykonávajúce štátny zdravotný dozor podľa § 24 a 25 sú pri plnení svojich úloh

- a) oprávnené vstupovať na pozemky, do podnikov, zariadení a objektov, požadovať potrebné spre- vádzanie, odoberať vzorky v množstve a v rozsahu potrebnom na vyšetrenie, vykonávať zistenia, požadovať informácie, údaje, vysvetlenia, podklady a nazerať do príslušných dokladov,
- b) povinné preukázať sa preukazom orgánu na ochranu zdravia alebo štátneho zdravotného ústavu, z ktorého poverenia vykonávajú štátny zdravotný dozor.

SIEDMA ČASŤ**POSUDKOVÁ ČINNOSŤ ORGÁNOV NA OCHRANU ZDRAVIA**

§ 27

(1) Orgány oprávnené podľa osobitných predpisov⁸⁾ schvaľovať opatrenia, ktoré musia posúdiť orgány na ochranu zdravia z hľadiska ich možného vplyvu na zdravie, nesmú dať na tieto opatrenia svoj súhlas bez takého kladného posudku.

(2) Orgány na ochranu zdravia posudzujú z hľadiska vplyvu na zdravie návrhy

- a) na územnoplánovacia dokumentáciu,
- b) technických noriem,⁹⁾

⁸⁾ Napr. zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona č. 103/1990 Zb. a zákona č. 262/1992 Zb.

⁹⁾ Zákon č. 142/1991 Zb. o česko-slovenských technických normách v znení zákona č. 632/1992 Zb.

- c) na určenie osobitného režimu územi vrátane návrhov na určenie pásiem hygienickej ochrany,
- d) na používanie cudzorodých látok v požívatinách,
- e) limitov fyzikálnych, chemických a biologických škodlivín v ovzduší, v pitných a rekreačných vodách a v pôdach,
- f) na zriadenie a prevádzku zdravotníckych zariadení a zariadení starostlivosti o ľudské telo,
- g) na výrobu, dovoz a používanie jedov, zieravín, chemických karcinogénov, prípravkov na ničenie pôvodcov nákaz, epidemiologicky závažných živočíchov a na ochranu rastlín,
- h) na začatie územného konania, na uvedenie objektu do užívania alebo pracovných priestorov do prevádzky,
- i) na využívanie vodných zdrojov na zásobovanie pitnou a úžitkovou vodou,
- j) na výrobu, dovoz a distribúciu požívatín a predmetov bežného používania vrátane hračiek, ktoré sú určené pre deti do 14 rokov veku,
- k) typov osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- l) typov strojov a iných zariadení a na ich dovoz,
- m) na zavedenie nových technologických a pracovných postupov,
- n) na výrobu, dovoz a používanie očkovacích látok, sér, biologických diagnostických prípravkov a antimikróbových látok na laboratórne testovanie,
- o) právnych predpisov upravujúcich podmienky a spôsob výučby, výchovy, spoločného stravovania, práce, rekreácie, telesnej kultúry a športu detí a mládeže,
- p) výživových noriem a požiadaviek na výrobu potravín a podmienok spoločného stravovania vybraných skupín obyvateľstva,
- r) na nakladanie s nebezpečnými odpadmi a na prevádzkovanie zariadení na zneškodňovanie nebezpečných odpadov,
- s) na výrobu a dovoz chemických látok a prípravkov,
- t) na výrobu, dovoz, distribúciu a používanie stavebných prvkov, materiálov a technológií,
- u) na povolenie na zaobchádzanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia,
- v) na zriaďovanie a prevádzku pohrebísk, na zaobchádzanie, pochovávanie a prevoz mŕtvych podľa osobitného predpisu.¹⁾

(3) Orgán na ochranu zdravia vydáva posudok vtedy, ak vec nie je upravená všeobecne záväzným právnym predpisom.

(4) Orgán na ochranu zdravia pred vydaním posudku na povolovalacie alebo schvaľovacie konanie určí rozsah zisťovania zdraviu škodlivých faktorov podľa charakteru zdraviu škodlivých faktorov, strojov, zariadení, technologických a pracovných postupov a výrobkov a rozsah dokladov potrebných na vydanie posudku.

(5) Posudky vydané orgánmi na ochranu zdravia sú

rozhodnutiami podľa všeobecných predpisov o správnom konaní.¹⁰⁾

ÔSMA ČASŤ SANKCIE

§ 28

Pokuty

(1) Za nesplnenie povinností ustanovených v § 12 až 17 uloží príslušný orgán na ochranu zdravia fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie a právnickej osobe pokutu, a to až do výšky 500 000 Sk; pritom prihliada na mieru ohrozenia zdravia, zdravých životných podmienok a pracovných podmienok a na rozsah škodlivých následkov.

(2) V rozhodnutí o uložení pokuty orgán na ochranu zdravia určí aj lehotu na odstránenie zistených nedostatkov. Ak sa v tejto lehote nedostatky neodstránia, možno uložiť ďalšiu pokutu, a to až do výšky 1 milióna Sk.

(3) Pokutu možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa príslušný orgán na ochranu zdravia o porušení povinnosti dozvedel, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď sa mala povinnosť splniť.

(4) Orgán na ochranu zdravia, ktorý pokutu uložil, môže povoliť odklad platenia pokuty alebo jej platenie v splátkach, ak vznikli okolnosti, ktoré znemožňujú bezodkladné zaplatenie pokuty.

(5) Proti rozhodnutiu o žiadosti o odklad platenia pokuty alebo o jej platenie v splátkach sa nemožno odvolať.

(6) Výnosy z pokút uložené orgánmi na ochranu zdravia sú príjmom Štátneho fondu zdravia.¹¹⁾

§ 29

Iné sankcie

(1) Ak porušením ustanovení tohto zákona vznikli vážne škody na zdraví alebo hrozí nebezpečenstvo ich vzniku, môže orgán na ochranu zdravia fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie a právnickej osobe uložiť až do vykonania nápravy aj iné sankcie.

(2) Inými sankciami na účely tohto zákona sú zákaz činnosti alebo prevádzky a zákaz výroby, spracovania a uvádzania do obehu zdravotne závadných požívatín alebo iných výrobkov.

§ 30

Porušenie povinností na úseku ochrany zdravia fyzickou osobou sa považuje za priestupok na úseku zdravotníctva podľa osobitných predpisov.¹²⁾

¹⁰⁾ Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

¹¹⁾ § 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 193/1992 Zb. o Štátnom fonde zdravia.

¹²⁾ Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

DEVIATA ČASŤ SPOLOČNÉ USTANOVENIA

§ 31

(1) Orgány na ochranu zdravia a štátne zdravotné ústavy na zabezpečenie úloh na úseku ochrany zdravia

a) utvárajú a prevádzkujú vlastný informačný systém, v ktorom zhromažďujú, uchovávajú a využívajú informácie o skutočnostiach, ktoré majú vplyv na zdravie obyvateľstva,

b) využívajú informácie zdravotníckeho informačného systému v rozsahu nevyhnutnom na zabezpečenie úloh na úseku ochrany zdravia.

(2) Na ochranu osobných údajov pri prevádzke informačného systému sa vzťahujú ustanovenia osobitného predpisu.¹³⁾

§ 32

(1) Pracovníci orgánov na ochranu zdravia, štátnych zdravotných ústavov a iných zariadení na ochranu zdravia sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli v súvislosti s výkonom svojej funkcie alebo svojho zamestnania. Povinnosť zachovávať mlčanlivosť môže týchto pracovníkov zbaviť iba osoba, ktorej sa skutočnosti týkajú, alebo súd.

(2) Ustanovením odseku 1 nie je dotknutá povinnosť orgánov na ochranu zdravia poskytovať verejnosti informácie na predchádzanie vzniku, šíreniu a na obmedzenie výskytu prenosných ochorení, pri epidémiách a pri nebezpečenstve ich vzniku, pri haváriách a iných mimoriadnych situáciách.

§ 33

Orgány na ochranu zdravia v konaní o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb postupujú podľa všeobecných predpisov o správnom konaní,¹⁰⁾ ak nie je v tomto zákone ustanovené inak.

§ 34

(1) Náklady spojené s odborným usmerňovaním ochrany zdravia a s výkonom štátneho zdravotného dozoru znáša štát.

(2) Ak sa v súvislosti s odborným usmerňovaním ochrany zdravia alebo s výkonom štátneho zdravotného dozoru zistí porušenie povinností ustanovených týmto zákonom alebo všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na jeho vykonanie, môže orgán na ochranu zdravia uložiť tomu, kto tieto povinnosti poruší, čiastočnú alebo úplnú úhradu nákladov.

(3) Náhrada sa neposkytuje za vzorky odobraté na účely vyšetrenia pri výkone štátneho zdravotného dozoru.

§ 35

(1) Náhradu nákladov, ktoré vzniknú pri plnení povinností ustanovených týmto zákonom, znáša ten, kto je povinný tieto povinnosti plniť.

(2) Príslušný orgán na ochranu zdravia môže rozhodnúť, že náklady uvedené v odseku 1 bude znášať štát alebo obec. Rozsah a podmienky náhrady nákladov ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

DESIATA ČASŤ PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 36

V konaní o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb v oblasti ochrany zdravia, ktoré nebolo ku dňu účinnosti tohto zákona právoplatne skončené, postupujú štátni obvodní lekári na obvodných úradoch a štátni okresní lekári na okresných úradoch podľa doterajších predpisov.

§ 37

Ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa pojem „orgány hygienickej služby“, rozumejú sa tým orgány na ochranu zdravia.

§ 38

(1) Príslušné orgány v železničnej doprave pri plnení úloh a výkone štátnej správy na úseku ochrany zdravia postupujú podľa ustanovení tohto zákona.

(2) Podrobnosti o organizácii a úlohách orgánov uvedených v odseku 1 upraví Ministerstvo dopravy, spojov a verejných prác Slovenskej republiky obdobne podľa tohto zákona všeobecne záväzným právnym predpisom po dohode s ministerstvom zdravotníctva.

(3) Štátnu správu na úseku ochrany zdravia v ozbrojených silách vykonáva Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, v Policajnom zbore Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, v Zbore väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a v Slovenskej informačnej službe Slovenská informačná služba a nimi riadené zdravotnícke zariadenia.

(4) Podrobnosti o organizácii a úlohách orgánov uvedených v odseku 3 upraví ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky uvedené v odseku 3 a Slovenská informačná služba obdobne podľa tohto zákona po dohode s ministerstvom zdravotníctva.

§ 39

Na zabezpečenie jednotného postupu na úseku ochrany zdravia príslušné orgány v železničnej doprave, v ozbrojených silách, v Policajnom zbore, v Zbore vä-

¹³⁾ Zákon č. 256/1992 Zb. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch.

zenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a v Slovenskej informačnej službe sú povinné konať v úzkej súčinnosti s orgánmi na ochranu zdravia.

§ 40

Pôsobnosť orgánov štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou práce¹⁴⁾ nie je týmto zákonom dotknutá.

§ 41

Zrušujú sa:
1. zákon Slovenskej národnej rady č. 53/1975 Zb.

o pokutách za porušovanie právnych predpisov o vytváraní a ochrane zdravých životných podmienok v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 419/1991 Zb., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré predpisy v oblasti zdravotníctva,

2. § 16 nariadenia vlády Slovenskej socialistickej republiky č. 206/1988 Zb. o jedoch a niektorých iných látkach škodlivých zdraviu.

§ 42

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1995.

Michal Kováč v. r.

Ivan Gašparovič v. r.

Jozef Moravčík v. r.

¹⁴⁾ Zákon č. 174/1968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce.

273

Z Á K O N N Á R O D N E J R A D Y S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

z 24. augusta 1994

o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

§ 1

Účel zákona

Tento zákon upravuje

- a) zdravotné poistenie, na základe ktorého sa poskytuje zdravotná starostlivosť,¹⁾
- b) organizáciu zdravotného poistenia,
- c) financovanie zdravotného poistenia,
- d) zriadenie Všeobecnej zdravotnej poisťovne,
- e) zriaďovanie rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní.

P R V Á Č A S Ť

Z D R A V O T N É P O I S T E N I E

§ 2

Pojem zdravotného poistenia

Zdravotným poistením podľa tohto zákona je poistenie, na základe ktorého sa poskytuje zdravotná starostlivosť pri predchádzaní chorobe, v prípade choroby, pri predchádzaní úrazu a v prípade úrazu.

§ 3

Osobný rozsah zdravotného poistenia

(1) Povinne zdravotne poistené sú osoby, ktoré majú na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

(2) Povinne zdravotne poistené sú aj osoby, ktoré nemajú na území Slovenskej republiky trvalý pobyt a sú

- a) osoby, ktoré sú v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnom vzťahu k zamestnávateľovi, ktorý má sídlo na území Slovenskej republiky,
- b) osoby, ktoré vykonávajú na území Slovenskej republiky samostatnú zárobkovú činnosť,
- c) cudzí štátni príslušníci a osoby bez štátnej príslušnosti, ktoré majú priznané postavenie utečenca²⁾ (ďalej len „poistenci“).

(3) Z povinného zdravotného poistenia sú vyňaté

- a) osoby, ktoré nemajú na území Slovenskej republiky trvalý pobyt a sú zamestnané v Slovenskej republike u zamestnávateľov, ktorí požívajú diplomatické výhody a imunity,
- b) osoby, ktoré majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a sú zamestnané u zamestnávateľov, ktorí nemajú sídlo na území Slovenskej republiky, a sú zdravotne poistené na území štátu, v ktorom má ich zamestnávateľ sídlo,
- c) osoby, ktoré sa dlhodobe zdržiavajú v cudzine a sú v cudzine zdravotne poistené. Za dlhodobý pobyt v cudzine sa považuje pobyt dlhší ako šesť mesiacov.

(4) Sídлом zamestnávateľa sa na účely tohto zákona rozumie u právnickej osoby jej sídlo, ako aj sídlo jej organizačnej zložky, ktorá je zapísaná v obchodnom registri, u fyzickej osoby miesto jej trvalého pobytu; ak ide o zahraničnú fyzickú osobu, miesto jej podnikania.

§ 4

Zdravotná starostlivosť poskytovaná na základe
zdravotného poistenia

(1) Zdravotnou starostlivosťou poskytovanou na základe zdravotného poistenia (ďalej len „zdravotná starostlivosť“) sa na účely tohto zákona rozumie

- a) zdravotná starostlivosť ambulatná a ústavná vrátane rehabilitácie a starostlivosti o chronicky chorých,
- b) prevencia ochorení podľa osobitných predpisov,³⁾
- c) poskytovanie liekov, zdravotníckych pomôcok a zdravotníckych potrieb,
- d) doprava chorých a náhrada cestovných nákladov do najbližšieho zdravotníckeho zariadenia, ktoré poskytuje zdravotnú starostlivosť, ak to nevyhnutne vyžaduje ich zdravotný stav; náklady miestnej dopravy sa neuhrádzajú,
- e) kúpeľná starostlivosť a osobitná zdravotná starostlivosť poskytovaná na základe odporúčania lekára ako nevyhnutná súčasť liečebného procesu.

(2) Zdravotná starostlivosť nezahŕňa vyšetrenia, prehliadky a ďalšie výkony vykonané v osobnom

¹⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti.

²⁾ Zákon č. 498/1990 Zb. o utečencoch.

³⁾ Napríklad vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej socialistickej republiky č. 103/1984 Zb. o opatreniach proti prenosným chorobám.

záujme fyzických osôb alebo v záujme právnických osôb, ktoré nemajú liečebný účel, s výnimkou zdravotných výkonov potrebných na účely sociálneho zabezpečenia.

Liečebný poriadok

§ 5

(1) Podrobnosti o podmienkach poskytovania zdravotnej starostlivosti upraví Liečebný poriadok.

(2) Liečebný poriadok upravuje

- a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti a osobitnej zdravotnej starostlivosti,¹⁾
- b) ošetrovanie odbornými lekármi vrátane poskytovania liečiv, zdravotníckych pomôcok a zdravotníckych potrieb,
- c) spôsob uznávania práceneschopnosti,
- d) dopravu chorých a náhradu cestovných nákladov a zdravotníckych potrieb,
- e) podmienky a spôsob úhrady nákladov na zdravotnú starostlivosť poskytnutú v zahraničí,
- f) kontrolu dodržiavania liečebného režimu práce-neschopnými.

(3) Liečebný poriadok vydá vláda nariadením.

§ 6

Zdravotné poisťovne, ktoré vykonávajú zdravotné poistenie (ďalej len „poisťovňa“), môžu nad rámec Liečebného poriadku upraviť podmienky poskytovania zdravotnej starostlivosti len v prospech svojich poistencov.

§ 7

(1) Poistencom pri náhlom ochorení alebo stave ohrozujúcom život, ku ktorému dôjde v cudzine, hradí poisťovňa náklady nevyhnutnej a neodkladnej zdravotnej starostlivosti do výšky nákladov spojených s takýmto liečením na území Slovenskej republiky, ak medzinárodné dohody neurčujú inak.

(2) Náklady na zdravotnú starostlivosť poistencom vyslaným poisťovňou na liečenie v cudzine hradí poisťovňa.

§ 8

Vznik zdravotného poistenia

(1) Zdravotné poistenie vzniká narodením, ak ide o osobu s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky.

(2) U osôb, ktoré nemajú na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, zdravotné poistenie vzniká

- a) dňom nástupu do pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu k zamestnávateľovi, ktorý má sídlo na území Slovenskej republiky,
- b) dňom vzniku oprávnenia na vykonávanie sa-

mostatnej zárobkovej činnosti na území Slovenskej republiky,

- c) dňom získania trvalého pobytu na území Slovenskej republiky,
- d) dňom priznania postavenia utečenca.²⁾

§ 9

Zánik zdravotného poistenia

Zdravotné poistenie zaniká

- a) úmrtím poistenca alebo jeho vyhlásením za mŕtveho,
- b) dňom skončenia pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu na území Slovenskej republiky, ak ide o poistenca uvedeného v § 3 ods. 2 písm. a),
- c) dňom zániku oprávnenia na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti na území Slovenskej republiky, ak ide o poistenca uvedeného v § 3 ods. 2 písm. b),
- d) dňom skončenia trvalého pobytu na území Slovenskej republiky,
- e) dňom zániku postavenia utečenca.²⁾

DRUHÁ ČASŤ

POISTNÉ

§ 10

Platitelia poistného

(1) Podľa tohto zákona sú povinní platiť poistné na zdravotné poistenie (ďalej len „poistné“)

- a) zamestnanci,
- b) samostatne zárobkovo činné osoby,
- c) spolupracujúce osoby,
- d) zamestnávateľa,
- e) štát.

(2) Poistné sú povinné platiť aj osoby s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktoré

- a) nie sú v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnom vzťahu k zamestnávateľovi, ktorý má sídlo na území Slovenskej republiky,
- b) nie sú samostatne zárobkovo činné na území Slovenskej republiky s výnimkou osôb vyňatých zo zdravotného poistenia podľa § 3 ods. 3,
- c) nie sú osobami, za ktoré platí poistné štát.

(3) Zamestnancom⁴⁾ sa na účely tohto zákona rozumejú

- a) osoby v pracovnom pomere,
- b) osoby v obdobnom pracovnom vzťahu, ak nie sú poistené podľa iných predpisov,⁵⁾
- c) spoločníci spoločností s ručením obmedzeným a členovia družstiev, ak sú odmeňovaní za prácu v spoločnosti alebo v družstve formou, ktorá sa podľa osobitných predpisov považuje za príjem zo závislej činnosti,⁶⁾
- d) ďalšie osoby, o ktorých to ustanovujú osobitné predpisy⁷⁾ (ďalej len „zamestnanec“).

⁴⁾ § 2 zákona č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov v znení neskorších predpisov.

⁵⁾ Napríklad zákon č. 32/1957 Zb. o nemocenskej starostlivosti v ozbrojených silách v znení neskorších predpisov.

⁶⁾ § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov.

(4) Zamestnávateľom na účely tohto zákona sa rozumie fyzická osoba alebo právnická osoba zamestnávajúca inú fyzickú osobu v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnom vzťahu alebo plniaca voči zamestnancovi povinnosti zamestnávateľa.

(5) Samostatne zárobkovo činnými osobami a spolupracujúcimi osobami sa na účely tohto zákona rozumujú osoby uvedené v osobitnom predpise.⁸⁾

- (6) Štát je platiteľom poisťného za
- a) nezaopatrené deti,⁹⁾
 - b) osoby, ktoré poberajú dôchodky z dôchodkového zabezpečenia Slovenskej republiky, ak nie sú zamestnancami, samostatne zárobkovo činnými osobami alebo spolupracujúcimi osobami,
 - c) osoby s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktoré poberajú dôchodok z dôchodkového zabezpečenia Českej republiky, ak nie sú zamestnancami, samostatne zárobkovo činnými osobami alebo spolupracujúcimi osobami,
 - d) osoby vedené v evidencii uchádzačov o zamestnanie,
 - e) osoby, ktoré sa osobne celodenne a riadne starajú o dieťa vo veku do troch rokov alebo dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté dieťa vo veku do 18 rokov, ktoré vyžaduje mimoriadnu starostlivosť alebo osobitne náročnú mimoriadnu starostlivosť,¹⁰⁾ ak nie je umiestnené v zariadení pre takéto deti s celoročným alebo týždenným pobytom,
 - f) osoby, ktoré sa osobne celodenne a riadne starajú o blízku osobu,¹¹⁾ ktorá je prevažne alebo úplne bezvládna alebo staršia ako 80 rokov a nebola umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo obdobnom zdravotníckom zariadení,
 - g) osoby, ktorým z dôvodu starostlivosti o dieťa alebo starostlivosti o blízku osobu nevznikol nárok na dôchodok a vzhľadom na svoj vek nie sú zárobkovo činné,
 - h) osoby, ktoré poberajú dávky sociálnej starostlivosti z dôvodu sociálnej odkázanosti,
 - i) vojakov základnej (náhradnej) vojenskej služby a osoby vykonávajúce civilnú službu za podmienok, že ich príjem nepresahuje výšku minimálnej mzdy,
 - j) osoby vo výkone väzby a vo výkone trestu odňatia slobody, ak nie sú zárobkovo činné,
 - k) osoby, ktoré dosiahli vek potrebný pre nárok na starobný dôchodok, avšak nespĺňajú podmienky na jeho priznanie a nemajú príjmy zo zamestnania, zo samostatnej zárobkovej činnosti, z kapitálového majetku, z prenájmu ani ostatné príjmy podľa zákona o daniach z príjmov alebo nepoberajú dôchodok z cudziny, alebo ak výška príjmov a dôchodkov

z cudziny nepresahuje mesačne výšku minimálnej mzdy,

- l) cudzích štátnych príslušníkov a osoby bez štátnej príslušnosti, ktoré majú priznané postavenie utečenca a nie sú zamestnancami, samostatne zárobkovo činnými osobami alebo spolupracujúcimi osobami,
- m) osoby, ktoré vykonávajú pracovnú činnosť pre cirkevné, rehoľné a charitatívne spoločenstvo a nemajú z pracovnej činnosti príjem.

§ 11

Oznamovacia povinnosť

(1) Zamestnávateľ je povinný prihlásiť svojich zamestnancov do tej poisťovne, ktorú si vybrali, najneskôr do ôsmich dní od vzniku pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu a odhlásiť ich v rovnakej lehote odo dňa, keď skončili pracovný pomer alebo obdobný pracovný vzťah k nemu.

(2) Ak je zamestnanec v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnom vzťahu k viacerým zamestnávateľom, majú oznamovaciu povinnosť všetci zamestnávateľia.

(3) Poistenec, u ktorého zdravotné poistenie vzniklo získaním trvalého pobytu na území Slovenskej republiky alebo u ktorého zdravotné poistenie zaniklo skončením tohto trvalého pobytu, je povinný prihlásiť sa alebo odhlásiť sa v príslušnej poisťovni najneskôr do ôsmich dní odo dňa, keď účasť na zdravotnom poistení vznikla alebo zanikla.

(4) Poistenec je povinný prihlásiť sa alebo odhlásiť sa v príslušnej poisťovni do ôsmich dní od vzniku alebo zániku účasti na zdravotnom poistení alebo zániku povinnosti štátu platiť za neho poisťné. Za spolupracujúcu osobu plní oznamovaciu povinnosť samostatne zárobkovo činná osoba.

(5) Poistenec je povinný oznámiť príslušnej poisťovni najneskôr do ôsmich dní skutočnosti rozhodujúce pre vznik alebo zánik povinnosti štátu platiť poisťné. Za maloletých poistencov alebo osoby, ktoré nemajú spôsobilosť na právne úkony, plní túto povinnosť ich zákonný zástupca, ak nejde o zamestnanca, za ktorého túto povinnosť plní zamestnávateľ.

(6) Narodenie dieťaťa má povinnosť oznámiť príslušnej poisťovni rodič dieťaťa alebo jeho zákonný zástupca do 60 dní od jeho narodenia.

(7) Za osobu vo výkone väzby a vo výkone trestu odňatia slobody plní oznamovaciu povinnosť príslušný ústav Zboru väzenskej a justičnej stráže.

⁷⁾ Vyhláška Ústrednej rady odborov č. 165/1979 Zb. o nemocenskom poistení niektorých pracovníkov a o poskytovaní dávok nemocenského poistenia občanom v osobitných prípadoch v znení neskorších predpisov.

⁸⁾ § 4a zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.

⁹⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 193/1994 Z. z. o prídavkoch na deti a o príplatku k prídavkom na deti.

¹⁰⁾ § 16 písm. a) bod 3 a § 16 písm. b) bod 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 543/1990 Zb. o štátnej správe sociálneho zabezpečenia v znení neskorších predpisov.

§ 37 ods. 1 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.

¹¹⁾ § 8 ods. 2 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

(8) Úmrtie osoby alebo vyhlásenie za mŕtveho má povinnosť oznámiť príslušnej poisťovni príslušný úrad poverený vedením matriky do ôsmich dní kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom bol vykonaný zápis do knihy úmrtí. V tomto prípade sa nevyžaduje splnenie oznamovacej povinnosti podľa odseku 1.

(9) Oznamovacia povinnosť sa splní aj vtedy, ak sa splní v ustanovenej lehote na pošte alebo faxom. Splnenie oznamovacej povinnosti faxom treba potvrdiť do troch dní písomne.

(10) Prihlásenie a odhlásenie musí byť na predpísanom tlačive.

(11) Pri prvom splnení oznamovacej povinnosti vydá príslušná poisťovňa poistencovi, u maloletého poistenca alebo osoby, ktorá nemá spôsobilosť na právne úkony, jeho zákonnému zástupcovi, doklad, ktorým pri styku s poisťovňou a so zdravotníckymi zariadeniami preukazuje účasť na zdravotnom poistení. Tento doklad musí obsahovať osobné údaje poistenca a skutočnosti rozhodujúce pre vznik a zánik zdravotného poistenia a musí umožňovať zaznamenanie závažných údajov o zdravotnom stave poistenca a jeho jednoznačnú identifikáciu.

(12) Príslušnou poisťovňou je poisťovňa, ktorú si poistenec vybral na vykonávanie zdravotného poistenia.

§ 12

Poistné

(1) Poistné sa platí percentuálnou sadzbou z vymeriavacieho základu dosiahnutého v rozhodujúcom období. Poistné je platca povinný si vypočítať sám.

(2) Poistné je 13,7 % z určeného vymeriavacieho základu.

(3) Zamestnanec platí poistné v sume 3,7 % z vymeriavacieho základu.

(4) Zamestnávateľ platí poistné v sume 10 % z úhrnu vymeriavacích základov svojich zamestnancov.

(5) Samostatne zárobkovo činná osoba a spolupracujúca osoba platia poistné v sume 13,7 % z vymeriavacieho základu.

(6) Zamestnávateľ, ktorý zamestnáva občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, platí za tieto osoby zdravotné poistenie v sume 2,6 %. Obdobne to platí aj pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, ak sú samostatne zárobkovo činní alebo sú spolupracujúcimi osobami a štát za nich neplatí poistné.

(7) Osoby uvedené v § 10 ods. 2 platia poistné v sume 13,7 % z vymeriavacieho základu.

(8) Štát platí poistné za osoby uvedené v § 10 ods. 6 v sume 13,7 % z minimálnej mzdy.¹²⁾

(9) Jednotlivé sumy poistného sa zaokrúhľujú na celé koruny smerom nahor.

§ 13

Vymeriavací základ

(1) Vymeriavacím základom na určenie poistného zamestnancov je úhrn príjmov vyplatených zamestnávateľom zamestnancovi za vykonanú prácu v rozhodujúcom období v zamestnaní zakladajúcom účasť na nemocenskom poistení, ktorý podlieha dani z príjmov fyzických osôb podľa osobitných predpisov.¹³⁾

(2) Vymeriavacím základom na určenie poistného samostatne zárobkovo činných osôb a spolupracujúcich osôb je polovica pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutá v rozhodujúcom období v súvislosti s prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti.

(3) Pomerou časťou základu dane sa rozumie časť pripadajúca na jeden kalendárny mesiac vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti v rozhodujúcom období. Na kalendárny mesiac, v priebehu ktorého sa začala vykonávať samostatná zárobková činnosť po prvom dni v tomto mesiaci, sa neprihliada.

(4) Takto zistený vymeriavací základ sa použije od 1. júla do 30. júna nasledujúceho kalendárneho roku.

(5) Ak samostatne zárobkovo činná osoba alebo spolupracujúca osoba vykonávali činnosť zakladajúcu účasť na nemocenskom zabezpečení samostatne zárobkovo činných osôb a spolupracujúcich osôb po dobu kratšiu ako šesť mesiacov v rozhodujúcom období, vymeriavacím základom je jedna dvanástina nimi určenej sumy. Takto zistený vymeriavací základ sa použije až do 30. júna nasledujúceho kalendárneho roku.

(6) Vymeriavací základ zistený podľa predchádzajúcich odsekov nemôže byť nižší, ako je výška minimálnej mzdy zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou,¹²⁾ ktorá platí k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa platí poistné.

(7) Vymeriavací základ zistený podľa predchádzajúcich odsekov je najviac vo výške zodpovedajúcej osemnásobku minimálnej mzdy zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou,¹²⁾ ktorá platí k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa platí poistné.

(8) Vymeriavacím základom u dobrovoľných pracovníkov opatrovateľskej služby je odmena za výkon opatrovateľskej služby dosiahnutá v rozhodujúcom období.

(9) Vymeriavacím základom u samostatne zárobkovo činných osôb, ktoré sú zúčastnené na zdravotnom poistení z iného dôvodu alebo sú poberateľmi starobného alebo invalidného dôchodku, je len príjem, ktorý je vyšší ako minimálna mzda; v prípade, že príjem je vyšší ako minimálna mzda,¹²⁾ vymeriavacím základom je polovica z jeho príjmu.

¹²⁾ Nariadenie vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 53/1992 Zb. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov.

¹³⁾ Zákon č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov.

§ 14

Rozhodujúce obdobie

(1) Rozhodujúcim obdobím, z ktorého sa zisťuje vymeriavací základ na určenie poistného zamestnanca, je posledný kalendárny mesiac, za ktorý mu bol vyplatený príjem.

(2) Rozhodujúcim obdobím, z ktorého sa zisťuje vymeriavací základ na určenie poistného samostatne zárobkovo činných osôb a spolupracujúcich osôb, je predchádzajúci kalendárny rok, ak tieto osoby prevádzkovali samostatnú zárobkovú činnosť po dobu dlhšiu ako šesť mesiacov v tomto kalendárnom roku.

§ 15

Platenie poistného

(1) Povinnosť platiť poistné vzniká

- a) dňom nástupu do pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu,
- b) dňom vzniku oprávnenia na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti,
- c) dňom, od ktorého sa spolupracujúca osoba podieľa na činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby,
- d) dňom nasledujúcim po dni, v ktorom sa skončila povinnosť platiť poistné z pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu alebo zo samostatnej zárobkovej činnosti,
- e) dňom nasledujúcim po dni, v ktorom sa skončila povinnosť štátu platiť poistné za osoby uvedené v § 10 ods. 6.

(2) Povinnosť platiť poistné nie je po dobu, po ktorú

- a) osoby uvedené v § 10 ods. 1 písm. a) až c) boli uznané za dočasne práceneschopné na výkon pracovnej činnosti a bola im poskytnutá peňažná pomoc v materstve alebo rodičovský príspevok; u zamestnancov ani po dobu, po ktorú trvá potreba ošetrovania člena rodiny,
- b) osobám uvedeným v § 10 ods. 1 písm. a) zamestnávateľ poskytol neplatené pracovné voľno v rozsahu viac ako 30 po sebe nasledujúcich kalendárnych dní bez náhrady príjmu, ak tieto osoby preukážu, že platiteľom poistného je iný zamestnávateľ, pre ktorého sú v tej dobe činné,
- c) osoby uvedené v § 10 ods. 1 písm. a) až c) sa dlhodobo najmenej po dobu šiestich mesiacov zdržiavajú v cudzine, kde sú zdravotne poistené. V takomto prípade nemá poistenec nárok na úhradu zdravotnej starostlivosti. Túto skutočnosť je poistenec povinný oznámiť príslušnej poisťovni.

§ 16

Platitelia poistného

(1) Za zamestnanca a za zamestnávateľa vypočítava a odvádza poistné zamestnávateľ. Zamestnávateľ vykoná záležitosť poistného, ktoré je povinný platiť zamestnanec, z vymeriavacieho základu zamestnanca.

(2) Za samostatne zárobkovo činnú osobu a spolupracujúcu osobu vypočítava a odvádza poistné samostatne zárobkovo činná osoba.

(3) Za osoby uvedené v § 10 ods. 6 odvádza poistné za štát Ministerstvo financií Slovenskej republiky.

§ 17

(1) Poistné sa platí v slovenských korunách na účet príslušnej poisťovne za každý kalendárny mesiac.

(2) Poistné sa platí za kalendárny mesiac, v ktorom trvala účasť na zdravotnom poistení; ak účasť na zdravotnom poistení trvala iba časť kalendárneho mesiaca, poistné sa platí len za túto časť.

(3) Poistné sa platí

- a) bezhotovostným prevodom z účtu platiteľa poistného na účet príslušnej poisťovne v peňažnom ústave alebo
- b) poštovou poukážkou na účet príslušnej poisťovne v peňažnom ústave, ak platiteľ poistného nemá zriadený účet v peňažnom ústave, alebo
- c) v hotovosti v príslušnej poisťovni.

(4) Za náklady spojené s vykonávaním zdravotného poistenia nepatrí zamestnávateľovi žiadna náhrada.

(5) Za deň platby poistného sa považuje

- a) pri bezhotovostnom prevode z účtu v peňažnom ústave deň, v ktorom sa uskutočnilo pripísanie platby na účet príslušnej poisťovne,
- b) pri platbách poštovou poukážkou deň, keď peňažný ústav, pošta alebo iná oprávnená osoba prevzala alebo prijala hotovosť.

§ 18

Splatnosť poistného

(1) Poistné za príslušný kalendárny mesiac, ktoré odvádza zamestnávateľ, je splatné v deň, ktorý je určený na výplatu príjmov uvedených v § 13 ods. 1 (ďalej len „príjem zamestnancov“) za príslušný kalendárny mesiac. Ak je výplata príjmov zamestnancov pre jednotlivé organizačné útvary zamestnávateľa rozložená na rôzne dni, poistné za príslušný kalendárny mesiac je splatné v deň poslednej výplaty príjmov zamestnancov zúčtovaných za príslušný kalendárny mesiac. Ak nie je takýto deň určený, poistné za príslušný kalendárny mesiac je splatné v prvý deň kalendárneho mesiaca nasledujúceho po uplynutí výplatného obdobia ukončeného v predchádzajúcom mesiaci.

(2) Poistné za príslušný kalendárny mesiac, ktoré odvádzajú osoby uvedené v § 10 ods. 1 písm. b) a c) a v § 10 ods. 2, je splatné do ôsmeho dňa po uplynutí tohto mesiaca.

(3) Samostatne zárobkovo činná osoba, spolupracujúca osoba a osoba uvedená v § 10 ods. 2 môžu na základe písomnej žiadosti zaplatiť poistné vopred, ak príslušná poisťovňa žiadosti vyhovie, najviac však na dobu šiestich mesiacov.

(4) Ak sa platba poistného za príslušný kalendárny mesiac na účet príslušnej poisťovne uskutočnila oneskorene, predpokladá sa, že poistné je zaplatené včas, ak

- a) v prípade platenia poistného bezhotovostným pre-

vodom platiteľ ako deň prevodu v prevodnom príkaze, ktorý dal pred dňom splatnosti poistného, predpísaným spôsobom určil najneskôr posledný deň splatnosti poistného podľa odsekov 1 a 2; to neplatí, ak sa platba poistného uskutočnila oneskorene pre nedostatok finančných prostriedkov na účte platiteľa poistného,

b) v prípade platenia poistného poštovou poukážkou platiteľ poistného poukázal hotovosť najneskôr v posledný deň splatnosti poistného podľa odsekov 1 a 2.

(5) Skutočnosti uvedené v odseku 4 je platiteľ poistného povinný na výzvu príslušnej poisťovne preukázať bez zbytočného odkladu.

(6) Poistné za príslušný kalendárny mesiac, ktorého platiteľom je štát, poukazuje Ministerstvo financií Slovenskej republiky Všeobecnej zdravotnej poisťovni na osobitný účet, ktorá vykoná prerozdelenie prostriedkov podľa § 55, do ôsmeho dňa po uplynutí mesiaca.

(7) Príslušná poisťovňa môže v mimoriadnych prípadoch dohodnúť odchylný spôsob platenia poistného.

§ 19

Vykazovanie a zúčtovanie poistného

(1) Zamestnávateľ je povinný vykázať príslušnej poisťovni poistné za príslušný kalendárny mesiac spôsobom určeným poisťovňou.

(2) Príslušná poisťovňa predpíše zamestnávateľovi uvedenému v odseku 1 platobným výmerom poistné, ak zamestnávateľ nevykázal poistné vôbec alebo ak ho vykázal v nesprávnej výške. Ak zamestnávateľ nepredloží na výzvu príslušnej poisťovne podklady potrebné na zistenie správnej výšky poistného, ktoré je povinný zaplatiť, môže mu príslušná poisťovňa predpísať poistné na základe podkladov iného zamestnávateľa obdobného charakteru.

(3) Príslušná poisťovňa predpíše samostatne zárobkovo činné osobe, spolupracujúcej osobe, osobe uvedenej v § 10 ods. 2 a štátu uvedenému v § 10 ods. 6 platobným výmerom poistné, ak tieto nevykázali poistné vôbec alebo ho vykázali v nesprávnej výške.

§ 20

Vrátenie poistného

(1) Poistné zaplatené bez právneho dôvodu alebo časť presahujúcu správnu výšku poistného je príslušná poisťovňa povinná po zistení tejto skutočnosti vrátiť platiteľovi poistného alebo jeho právneho nástupcovi.

(2) Príslušná poisťovňa je povinná vrátiť poistné alebo jeho časť podľa odseku 1 do dvoch mesiacov

- a) od zistenia tejto skutočnosti,
- b) od doručenia písomnej žiadosti platiteľa poistného alebo jeho právneho nástupcu.

(3) Právo na vrátenie poistného alebo jeho časti podľa odseku 1 sa premlčí do troch rokov od posledného dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom bola takáto platba

poistného alebo jeho časti zúčtovaná na účet príslušnej poisťovne.

(4) Poistné alebo jeho časť podľa odseku 1, ktoré je príslušná poisťovňa povinná vrátiť, možno použiť na zápočet pohľadávky poisťovne v zdravotnom poistení voči platiteľovi poistného alebo jeho právneho nástupcovi.

§ 21

Premĺčanie poistného

(1) Právo predpísať poistné sa premlčí za tri roky odo dňa jeho splatnosti.

(2) Ak zamestnávateľ neprihlásil svojho zamestnanca do poistenia alebo ak samostatne zárobkovo činná osoba, spolupracujúca osoba alebo osoba uvedená v § 10 ods. 2 nespĺnili oznamovaciu povinnosť, hoci tak boli podľa tohto zákona povinné urobiť, právo predpísať poistné sa nepremĺčuje.

(3) Právo vymáhať poistné sa premlčí za tri roky odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa toto poistné predpísalo.

(4) Pre právo vymáhať prirážku k poistnému, poplatok z omeškania, pokuty a poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti platia obdobne ustanovenia odsekov 1 až 3.

TRETIA ČASŤ

SANKCIE ZA PORUŠENIE POVINNOSTÍ

§ 22

Prirážka k poistnému

(1) Príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi poistného povinnosť platiť prirážku k poistnému, ak

- a) činnosti, pracoviská alebo technické zariadenia platiteľa poistného nevyhovujú podľa právoplatného rozhodnutia príslušného orgánu odborného dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci predpisom na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a toto právoplatné rozhodnutie obsahuje návrh na predpísanie prirážky k poistnému alebo
- b) činnosti, pracoviská alebo technické zariadenia platiteľa poistného nevyhovujú podľa rozhodnutia príslušného orgánu štátnej správy v oblasti zdravotníctva zdravotníckym alebo hygienickým predpisom, alebo
- c) podľa zistenia príslušného orgánu štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci alebo príslušného orgánu štátnej správy na úseku zdravotníctva sa pri jeho činnostiach alebo na pracoviskách a technických zariadeniach nepoužíva alebo nie je inštalované, alebo riadne prevádzkované predpísané zariadenie na ochranu života a zdravia.

(2) Prirážka k poistnému sa ukladá v rozsahu 2 % až 10 % z vymeriavacieho základu na určenie poistného za príslušný kalendárny mesiac, za ktorý sa platí prirážka k poistnému; vymeriavacím základom sa na tieto účely rozumie úhrn vymeriavacích základov osôb

uvedených v § 10 ods. 1 písm. a), ktorých činnosti sa týkajú nedostatky podľa odseku 1.

(3) Povinnosť platiť prirážku k poistnému vzniká od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho

- a) po dni, keď rozhodnutie uvedené v odseku 1 písm. a) a b) nadobudlo právoplatnosť alebo
- b) po dni doručenia oznámenia o zistení nedostatkov uvedených v odseku 1 písm. c) príslušnej poisťovni.

(4) Povinnosť platiť prirážku k poistnému zaniká posledným dňom kalendárneho mesiaca, v ktorom podľa vyjadrenia príslušného orgánu zistené nedostatky, za ktoré sa uložila povinnosť platiť prirážku k poistnému, boli odstránené; vyjadrenie o odstránení nedostatkov je povinný si od príslušného orgánu vyžiadať a príslušnej poisťovni predložiť platiteľ poistného.

(5) Príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi prirážku k poistnému platobným výmerom.

(6) Pre prirážku k poistnému platia primerane ustanovenia o poistnom podľa druhej časti tohto zákona.

§ 23

Poplatok z omeškania

(1) Ak platiteľ poistného zistil, že poistné nebolo uhradené včas a v správnej výške, je povinný zaplatiť poplatok z omeškania vo výške 0,1 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa pôvodnej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia poistného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

(2) Ak poisťovňa zistí nedostatky uvedené v odseku 1, predpíše platiteľovi poistného poplatok z omeškania vo výške 0,2 % z dlžnej sumy poistného za každý kalendárny deň, prípadne odo dňa pôvodnej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia tohto poistného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

(3) Pre splatnosť poplatku z omeškania, spôsob jeho platenia, vymáhania, premlčania a vracania preplatku a poplatku z omeškania platia primerane ustanovenia druhej časti tohto zákona.

(4) Príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi poplatok z omeškania platobným výmerom.

§ 24

Pokuty

(1) Za nesplnenie alebo porušenie povinností ustanovených týmto zákonom príslušná poisťovňa uloží platiteľom poistného pokutu do výšky 100 000 Sk a za opätovné nesplnenie alebo porušenie povinností, za ktoré už pokuta bola uložená, až do výšky 500 000 Sk za každé nesplnenie alebo porušenie povinností.

(2) Príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi pokutu platobným výmerom.

(3) Pre pokuty platia primerane ustanovenia o poistnom podľa druhej časti tohto zákona.

(4) Pokutu nemožno uložiť, ak boli platiteľovi poistného uložené sankcie podľa § 22, 23 a § 25.

§ 25

Poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti

(1) Ak zamestnávateľ nesplní oznamovaciu povinnosť, príslušná poisťovňa mu predpíše poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti do výšky 100 Sk za každý kalendárny deň omeškania a za každého zamestnanca. To platí aj vtedy, ak samostatne zárobkovo činná osoba, spolupracujúca osoba a osoba uvedená v § 10 ods. 2 nesplnili túto povinnosť.

(2) Príslušná poisťovňa predpíše poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti platobným výmerom.

(3) Pre poplatok z omeškania platia primerane ustanovenia o poistnom podľa druhej časti tohto zákona.

ŠTVRTÁ ČASŤ

PRÁVA A POVINNOSTI POISTENCOV A PLATITEĽOV POISTNÉHO

§ 26

Práva poistenca

- (1) Poistenec má právo
 - a) na výber poisťovne vykonávajúcej jeho zdravotné poistenie; toto právo môže uplatniť jedenkrát za šesť mesiacov k prvému dňu kalendárneho mesiaca,
 - b) na výber lekára alebo iného odborného pracovníka v zdravotníctve a zdravotníckeho zariadenia, ktorí sú v zmluvnom vzťahu s príslušnou poisťovňou s výnimkou závodnej zdravotnej starostlivosti; toto právo môže uplatniť jedenkrát za šesť mesiacov,
 - c) na úhradu nákladov spojených so zdravotnou starostlivosťou, ktorá mu bola poskytnutá v zmluvnom zdravotníckom zariadení za podmienok ustanovených týmto zákonom a v súlade s predpismi vydanými na jeho vykonanie,
 - d) na úhradu nákladov spojených s poskytnutím zdravotnej starostlivosti v naliehavých prípadoch, ak ide o život alebo stav ohrozujúci zdravie, v zdravotníckych zariadeniach, ktoré nie sú v zmluvnom vzťahu s poisťovňou,
 - e) na úhradu nákladov za dopravu chorých a náhradu cestovných nákladov do najbližšieho zmluvného zdravotníckeho zariadenia, ktoré je oprávnené poskytovať zdravotnú starostlivosť, ak to nevyhnutne vyžaduje jeho zdravotný stav,
 - f) podieľať sa na kontrole poskytnutej zdravotnej starostlivosti,
 - g) na úhradu cien služieb spojených s neodkladnou dopravnou službou, ktorá nie je v zmluvnom vzťahu s poisťovňou, do výšky úhrady ustanovenej príslušnou poisťovňou.

(2) Nárok na poskytnutie zdravotnej starostlivosti preukazujú poistenci dokladom podľa § 11 ods. 11.

(3) Vojaci základnej (náhradnej) vojenskej služby, osoby vykonávajúce civilnú službu a osoby vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody majú výber lekára, zdravotníckeho zariadenia a dopravnej služby obmedzený podľa osobitných predpisov.⁵⁾

(4) Právom poistenca na výber lekára a zdravotníckeho zariadenia nie je dotknuté oprávnenie lekára odmietnuť prevzatie poistenca do starostlivosti, ak by sa tým prekročilo jeho únosné pracovné zaťaženie s výnimkou prípadov, ak ide o neodkladné ošetrenie úrazu alebo ochorenia. Rovnako nie je dotknuté právo poistenca na poskytnutie zdravotnej starostlivosti v rámci ustanoveného spádového územia, ak mu túto starostlivosť neposkytol vybraný lekár alebo zdravotnícke zariadenie.

§ 27

Povinnosti platiteľov poistného

(1) Platiteľ poistného uvedený v § 10 ods. 1 písm. a) až c) je povinný

- a) plniť oznamovaciu povinnosť vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni, ak túto povinnosť nesplnil v inej poisťovni, ktorú si zvolil,
- b) platiť príslušnej poisťovni poistné, ak túto povinnosť nemá štát,
- c) oznámiť v deň nástupu do zamestnania svojmu zamestnávateľovi, ktorú poisťovňu si vybral, ak ide o platiteľa poistného uvedeného v § 10 ods. 1 písm. b) a c),
- d) oznámiť príslušnej poisťovni svoje príjmy najneskôr do ôsmich dní po podaní daňového priznania,
- e) oznámiť príslušnej poisťovni skutočnosť, že sa bude dlhodobo, najmenej po dobu šiestich mesiacov, zdržiavať v zahraničí a bude tam aj zdravotne poistený,
- f) dodržiavať Liečebný poriadok,
- g) poskytovať súčinnosť pri zdravotníckom výkone a kontrole priebehu liečebného procesu a dodržiavať liečebný režim určený lekárom,
- h) podrobiť sa na vyzvanie preventívnym prehliadkam, ak tak ustanovujú osobitné predpisy,
- i) dodržiavať opatrenia na predchádzanie prenosným chorobám.³⁾

(2) Platiteľ poistného uvedený v § 10 ods. 1 písm. d) je povinný

- a) prihlásiť sa na zápis do registra platiteľov poistného na tlačive predpísanom poisťovňou do ôsmich dní odo dňa vzniku,
- b) odhlásiť sa z registra platiteľov poistného na tlačive predpísanom poisťovňou do ôsmich dní po zániku,
- c) hlásiť do ôsmich dní každú zmenu svojho názvu, sídla, identifikačného čísla organizácie, čísla bankového účtu, zmenu dňa, ktorý je určený na výplatu príjmov,
- d) viesť účtovné a iné doklady potrebné na správne určenie vymeriavacieho základu, výšky poistného a jeho platenia,

- e) plniť oznamovaciu povinnosť za zamestnancov,
- f) viesť a archivovať evidenciu o zamestnancoch, ktorá musí obsahovať
 1. meno, priezvisko, titul,
 2. rodné číslo zamestnanca,
 3. bydlisko,
 4. vznik a zánik účasti na zdravotnom poistení,
 5. poberanie dôchodku z dôchodkového zabezpečenia Slovenskej republiky,
 6. príjem zamestnanca za jednotlivé výplatné obdobia,
 7. výšku zaplateného poistného,
- g) predložiť na kontrolu účtovné a štatistické doklady,
- h) oznámiť poskytnutie pracovného voľna bez náhrady príjmu zamestnancovi na dobu dlhšiu než 30 po sebe nasledujúcich kalendárnych dní.

PIATA ČASŤ

ORGANIZÁCIA ZDRAVOTNÉHO POISTENIA

§ 28

Všeobecná zdravotná poisťovňa

(1) Zriaďuje sa Všeobecná zdravotná poisťovňa (ďalej len „všeobecná poisťovňa“) ako verejnoprávna inštitúcia na vykonávanie zdravotného poistenia.

(2) Všeobecná poisťovňa je právnická osoba.

(3) Sídлом všeobecnej poisťovne je Bratislava.

(4) Štát zaručuje platobnú schopnosť všeobecnej poisťovne.

Iné zdravotné poisťovne

§ 29

(1) Zdravotné poistenie vykonávajú aj zdravotné poisťovne zriadené ku dňu účinnosti tohto zákona podľa osobitných zákonov¹⁴⁾ a rezortné, odvetvové, podnikové a občianske zdravotné poisťovne, ktoré vzniknú podľa tohto zákona.

(2) Zdravotné poisťovne uvedené v § 28 a § 29 ods. 1 majú pri vykonávaní zdravotného poistenia rovnocenné postavenie.

§ 30

(1) Rezortnou zdravotnou poisťovňou je poisťovňa, ktorá vykonáva zdravotné poistenie najmä pre zamestnancov organizácií založených alebo zriadených jedným ministerstvom Slovenskej republiky.

(2) Odvetvovou zdravotnou poisťovňou je poisťovňa, ktorá vykonáva zdravotné poistenie najmä pre zamestnancov jedného odvetvia.

(3) Podnikovou zdravotnou poisťovňou je poisťovňa, ktorá vykonáva zdravotné poistenie najmä pre za-

¹⁴⁾ Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 276/1993 Z. z. o Poisťovni Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a o financovaní zdravotného poistenia, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 92/1994 Z. z. o Vojenskej zdravotnej poisťovni a zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 201/1994 Z. z. o zdravotnom poistení železničiarov a o Železničiarскеj zdravotnej poisťovni.

mestnancov jedného podniku alebo viacerých podnikov alebo podnikateľských subjektov.¹⁵⁾

(4) Občianskou zdravotnou poisťovňou je poisťovňa, ktorá vykonáva zdravotné poistenie najmä pre občanov.

§ 31

Rezortnú, odvetvovú, podnikovú a občiansku zdravotnú poisťovňu (ďalej len „rezortná poisťovňa“) zriaďuje na základe súhlasu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky príslušné ministerstvo, podnikateľský subjekt alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba (ďalej len „zriaďovateľ“).

§ 32

Podmienky zriadenia rezortnej poisťovne

(1) K žiadosti o súhlas na zriadenie rezortnej poisťovne musí zriaďovateľ priložiť

- a) doklad, že zamestnáva najmenej 30 000 zamestnancov alebo predbežne registruje najmenej 30 000 občanov,
- b) doklad, že disponuje účelovým vkladom vo výške najmenej 30 miliónov Sk deponovaným v peňažnom ústave so sídlom v Slovenskej republike,
- c) doklad, že vinkuluje kauciu najmenej v sume 10 miliónov Sk v peňažnom ústave v Slovenskej republike,
- d) rozbor predpokladaných príjmov a výdavkov rezortnej poisťovne; súčasťou rozboru je aj poisťný plán,
- e) záväzok, že pokryje zriaďovacie náklady rezortnej poisťovne bez požiadavky na štátny rozpočet,
- f) návrh štatútu rezortnej poisťovne,
- g) návrh Liečebného poriadku rezortnej poisťovne,
- h) súhlas väčšiny zamestnancov, ktorý možno nahradiť súhlasom príslušných odborových orgánov, ak je viac než polovica zamestnancov odborovo organizovaná.

(2) Ak žiadateľ nespĺňa podmienku ustanovenú v odseku 1 písm. a), môže doplniť tento počet jednou polovicou záujemcami o vykonávanie zdravotného poistenia predbežne registrovanými v inej poisťovni.

(3) Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky vydá súhlas na zriadenie rezortnej poisťovne, ak zriaďovateľ spĺňa podmienky ustanovené v odsekoch 1 a 2.

§ 33

Postavenie rezortnej poisťovne

(1) Rezortná poisťovňa je právnická osoba.

(2) Rezortná poisťovňa je nositeľom zdravotného poistenia pre tých poistencov, ktorí si voči nej splnili oznamovaciu povinnosť podľa tohto zákona.

(3) Rezortná poisťovňa sa zapisuje do obchodného registra.¹⁶⁾

§ 34

Zrušenie a zánik rezortnej poisťovne

(1) Rezortná poisťovňa sa zrušuje

- a) splynutím alebo zlúčením so všeobecnou poisťovňou alebo inou poisťovňou na základe dohody týchto poisťovní so súhlasom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a zriaďovateľa ku dňu uvedenému v tejto dohode,
- b) rozdelením na dve alebo viac poisťovní na základe dohody poisťovní a súhlasu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky ku dňu uvedenému v tejto dohode,
- c) likvidáciou po predchádzajúcom vyčerpaní opatrení uvedených v písmenách a) a b).

(2) Rozhodnutie o likvidácii podľa odseku 1 musí obsahovať spôsob prevodu poistencov do všeobecnej poisťovne alebo inej poisťovne. Vyporiadanie majetku a záväzkov rezortnej poisťovne sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.¹⁷⁾

(3) Poistencov poisťovne zrušenej spôsobom uvedeným v odseku 1 prevezme všeobecná poisťovňa, ak nedôjde k dohode o prevzatí poistencov inou poisťovňou.

(4) Rezortná poisťovňa zaniká ku dňu výmazu z obchodného registra.

§ 35

Organizačná štruktúra a orgány rezortnej poisťovne

Organizačnú štruktúru, postavenie a činnosť samosprávnych a výkonných orgánov poisťovne upraví štatút poisťovne, ktorý schvaľuje zriaďovateľ.

§ 36

Poisťovňa vykonáva zdravotné poistenie zamestnancov, bývalých zamestnancov a ich rodinných príslušníkov, ktorí mali na jej zriadení účasť, a poistencov, ktorí v nej splnili oznamovaciu povinnosť.

Úlohy poisťovne

§ 37

(1) Poisťovňa najmä

- a) zabezpečuje vykonávanie zdravotného poistenia,
- b) zabezpečuje vymáhanie poistného, prirážok k poistnému, poplatkov z omeškania, pokút a poplatkov za nesplnenie oznamovacej povinnosti a financovanie vecných a finančných plnení,
- c) uzatvára zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s právnickými osobami a fyzickými osobami a zmluvy o poskytovaní služieb súvisiacich so zabezpečovaním starostlivosti o poistencov,
- d) vykonáva kontrolnú a poradenskú činnosť,
- e) uplatňuje náhrady vynaložených nákladov za po-

¹⁵⁾ Obchodný zákonník.

¹⁶⁾ § 27 ods. 2 Obchodného zákonníka.

¹⁷⁾ Zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov.

skytnutú zdravotnú starostlivosť voči tretím osobám v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania voči poistencom.

§ 38

(1) Poisťovňa uzatvára zmluvy so zdravotníckymi zariadeniami (ďalej len „zmluvné zdravotnícke zariadenie“) na poskytovanie zdravotnej starostlivosti poistencom.

(2) Zmluvy sa uzatvárajú na rozsah tých druhov zdravotnej starostlivosti, ktorý je zdravotnícke zariadenie oprávnené poskytovať.

(3) Poisťovňa poskytuje zdravotníckym zariadeniam úhradu za poskytnutú zdravotnú starostlivosť vo výške uvedenej v Zozname zdravotníckych výkonov, ktoré sú vydané na základe cenových výmerov. Zoznam vydá Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom financií Slovenskej republiky, poisťovňami, zdravotníckymi profesiovými združeniami a so stavovskými organizáciami.

(4) Poisťovňa poskytuje úhradu zdravotníckemu zariadeniu, ktoré nie je v zmluvnom vzťahu s poisťovňou, ak sa poistencovi poskytla zdravotná starostlivosť v naliehavých prípadoch, ak ide o život alebo stav ohrozujúci zdravie.

(5) Poisťovňa poskytuje úhradu zdravotníckym zariadeniam za liečivá, zdravotnícke pomôcky a zdravotnícke potreby predpísané ošetrojúcim lekárom vo výške uvedenej v Zozname liečiv, zdravotníckych pomôcok a zdravotníckych potrieb, ktoré sú vydané na základe cenových výmerov. Zoznam vydá Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom financií Slovenskej republiky, poisťovňami, zdravotníckymi profesiovými združeniami a so stavovskými organizáciami, asociáciami nemocníc a samostatných polikliník Slovenskej republiky.

(6) Ak ošetrojúci lekár predpíše liečivo, zdravotnícku pomôcku alebo zdravotnícku potrebu, na úhrade ktorých sa podieľa poistenec, je povinný poistenca na túto skutočnosť upozorniť. Ak ošetrojúci lekár predpíše liečivo, zdravotnícku pomôcku alebo zdravotnícku potrebu, na úhrade ktorej sa má podieľať poistenec, môže poisťovňa so súhlasom revízneho lekára uhradiť takéto liečivo, zdravotnícku pomôcku alebo zdravotnícku potrebu v celej výške.

§ 39

Zmluvné poistenie a pripoistenie

(1) Na základe poistnej zmluvy poskytne poisťovňa v rozsahu určenom poistnou zmluvou úhradu za poskytnutú zdravotnú starostlivosť osobám, ktoré nie sú povinne poistené v zmysle tohto zákona podľa § 3 ods. 3.

(2) Poistenci, ktorým sa na žiadosť poskytne zdravotná starostlivosť nad rozsah určený týmto zákonom a Liečebným poriadkom, sú povinní zaplatiť náklady s tým spojené, ak nie sú pripoistení.

(3) Na základe zmluvy o pripoistení poskytne poisťovňa v rozsahu určenom poistnou zmluvou úhradu nákladov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, ktorú by mal poistenec uhradiť celkom alebo čiastočne sám.

ŠIESTA ČASŤ

ORGÁNY VŠEOBECNEJ POISŤOVNE

§ 40

Všeobecná poisťovňa vykonáva svoju činnosť samosprávnymi a výkonnými orgánmi.

§ 41

Samosprávne orgány

(1) Samosprávnymi orgánmi všeobecnej poisťovne sú

- a) správna rada,
- b) dozorná rada.

(2) Funkčné obdobie samosprávnych orgánov je štvorročné.

(3) Členstvo v samosprávnych orgánoch je nezlučiteľné so zamestnaním vo výkonných orgánoch všeobecnej poisťovne.

(4) Členovia majú nárok na úhradu nákladov spojených s činnosťou v samosprávnom orgáne. Za výkon funkcie v samosprávnom orgáne možno členovi samosprávneho orgánu priznať odmenu, ktorej výšku určí správna rada.

(5) Výkon funkcie v samosprávnom orgáne sa považuje za prekážku v práci z dôvodov všeobecného záujmu,¹⁵⁾ pri ktorej patrí zamestnancovi voľno s náhradou mzdy.

(6) Práva a povinnosti členov samosprávnych orgánov určujú rokovacie poriadky samosprávnych orgánov.

(7) Predsedov a podpredsedov samosprávnych orgánov si samosprávne orgány volia z radov svojich členov.

(8) Samosprávne orgány sú schopné uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina členov samosprávnych orgánov. Na prijatie uznesenia sa vyžaduje súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov.

(9) Člen samosprávneho orgánu môže vykonávať rovnakú funkciu najviac v dvoch po sebe nasledujúcich funkčných obdobiach; člen správnej rady nemôže byť v nasledujúcom funkčnom období členom dozornej rady.

(10) Rozhodnutia samosprávnych orgánov nesmú byť v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

§ 42

Správna rada

(1) Správna rada je najvyšší samosprávny orgán

¹⁵⁾ § 124 Zákonníka práce.

všeobecnej poisťovne. Rozhoduje o zásadných otázkach činnosti poisťovne.

(2) Správna rada je zložená zo zástupcov poistencov, zástupcov zamestnávateľov a zástupcov štátu.

(3) Správna rada všeobecnej poisťovne sa skladá zo siedmich zástupcov poistencov navrhnutých príslušnými reprezentatívnymi orgánmi zamestnancov a ďalších záujmových skupín a združení občanov, zo siedmich zástupcov zamestnávateľov navrhnutých príslušnými reprezentatívnymi orgánmi zamestnávateľov a zo siedmich zástupcov štátu navrhnutých vládou Slovenskej republiky. Členov správnej rady volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky.

(4) Návrhy na odvolanie zástupcov poistencov podávajú príslušné reprezentatívne orgány zamestnancov a ďalších záujmových skupín a združení občanov, návrhy na odvolanie zástupcov zamestnávateľov príslušné reprezentatívne orgány zamestnávateľov a návrhy na odvolanie zástupcov štátu vláda Slovenskej republiky.

(5) Správna rada rozhoduje o všetkých zásadných otázkach týkajúcich sa činnosti všeobecnej poisťovne, najmä

- a) schvaľuje organizačný poriadok, mzdový poriadok a rokovacie poriadky samosprávnych orgánov,
- b) dáva súhlas na investovanie prostriedkov rezervného fondu a správneho fondu, ktoré presahujú sumy uvedené v poisťomnom rozpočte, a na poskytnutie údajov z informačného systému poisťovne.

(6) Správna rada prerokúva návrh poisťového rozpočtu na nasledujúci rok, účtovnú závierku a správu o hospodárení všeobecnej poisťovne. Návrh poisťového rozpočtu na nasledujúci rok, účtovnú závierku a správu o hospodárení všeobecnej poisťovne schvaľuje Národná rada Slovenskej republiky.

(7) Správna rada volí a odvoláva

- a) členov dozornej rady na návrh zástupcov poistencov, zástupcov zamestnávateľov a zástupcov štátu,
- b) predsedu a podpredsedu správnej rady,
- c) riaditeľa všeobecnej poisťovne.

(8) Správna rada vymenúva a odvoláva konzultantov zo zoznamu vypracovaného stavovskými organizáciami v súčinnosti s odbornými spoločnosťami.

(9) Na čele správnej rady je predseda a podpredseda. Predseda správnej rady zvoláva schôdzu správnej rady podľa potreby, najmenej však štyrikrát do roka; ak o to požiada aspoň jedna polovica členov správnej rady alebo riaditeľ všeobecnej poisťovne, je povinný zvolať schôdzu do jedného mesiaca.

§ 43

Dozorná rada

- (1) Dozorná rada vykonáva kontrolu dodržiavania
- a) všeobecne záväzných právnych predpisov,
 - b) zmluvných záväzkov všeobecnej poisťovne,
 - c) vnútorných predpisov všeobecnej poisťovne a predkladá stanoviská správnej rade. O výsledkoch svojej činnosti bezodkladne informuje správnou

radu a predkladá jej správy spolu s návrhmi na rozhodnutie o nevyhnutných opatreniach na odstránenie zistených nedostatkov.

(2) Dozorná rada sa skladá zo siedmich členov, ktorí sú odborníkmi v oblasti financovania zdravotného poistenia a odborníkmi v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti.

(3) Členovia dozornej rady sú v rámci svojej pôsobnosti oprávnení nahliadať do účtovných dokladov všeobecnej poisťovne a zisťovať stav a spôsob hospodárenia všeobecnej poisťovne.

§ 44

Výkonné orgány všeobecnej poisťovne

- (1) Výkonnými orgánmi všeobecnej poisťovne sú
- a) riaditeľstvo,
 - b) pobočky a expozitúry, ktoré sú detašovanými pracoviskami pobočiek.

(2) Organizáciu a postavenie organizačných zložiek všeobecnej poisťovne upraví organizačný poriadok všeobecnej poisťovne.

(3) Na čele všeobecnej poisťovne je riaditeľ, ktorého volí a odvoláva správna rada všeobecnej poisťovne. Jeho funkčné obdobie je štvorročné. Je štatutárnym orgánom všeobecnej poisťovne a počas neprítomnosti ho zastupuje ním poverený zástupca.

(4) Riaditeľ zodpovedá za svoju činnosť správnej rade všeobecnej poisťovne.

(5) Riaditeľ zodpovedá najmä za realizáciu rozhodnutí samosprávnych orgánov a za riadenie a hospodárenie výkonných orgánov všeobecnej poisťovne.

(6) Riaditeľ vymenúva a odvoláva vedúcich pracovníkov všeobecnej poisťovne a riaditeľov pobočiek.

(7) Riaditeľ rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam vydaným v prvom stupni.

(8) Riaditeľ nemôže popri svojej funkcii vykonávať inú zárobkovú činnosť vrátane podnikateľskej činnosti. Toto obmedzenie sa nevzťahuje na výkon vedeckej, pedagogickej, publicistickej, literárnej a umeleckej činnosti.

(9) Riaditeľa možno odvolať z funkcie len v prípade, ak

- a) bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin,
- b) vykonáva funkciu alebo činnosť nezlučiteľnú s funkciou riaditeľa,
- c) neplní povinnosti ustanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi.

§ 45

Riaditeľstvo všeobecnej poisťovne

(1) Riaditeľstvo všeobecnej poisťovne (ďalej len „riaditeľstvo“)

- a) zabezpečuje vykonávanie zdravotného poistenia,
- b) riadi činnosť všeobecnej poisťovne,
- c) realizuje rozhodnutia správnej rady,
- d) zabezpečuje kontrolu rozsahu, účelnosti a hospodárnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti,

- e) zabezpečuje jednotný finančný, účtovný a informačný systém,
- f) plní administratívno-technické úlohy spojené s činnosťou samosprávnych orgánov všeobecnej poisťovne,
- g) riadi a kontroluje činnosť pobočiek a ich expozitúr.

(2) Riaditeľstvo zabezpečuje súčinnosť s ústrednými orgánmi štátnej správy, ďalšími orgánmi a právnickými osobami.

§ 46

Pobočky všeobecnej poisťovne a ich expozitúry

(1) Pobočky všeobecnej poisťovne (ďalej len „pobočka“) a ich expozitúry vykonávajú zdravotné poistenie v jednotlivých územných celkoch, pre ktoré boli zriadené.

(2) Pobočky a ich expozitúry plnia úlohy zdravotného poistenia ustanovené v tomto zákone v jednotlivých územných celkoch.

(3) Sídla a územnú pôsobnosť pobočiek a ich expozitúr ustanovuje organizačný poriadok všeobecnej poisťovne.

(4) Na čele pobočky je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva riaditeľ všeobecnej poisťovne.

(5) Na čele expozitúry je vedúci, ktorého vymenúva a odvoláva riaditeľ pobočky.

SIEDMA ČASŤ

HOSPODÁRENIE VŠEOBECNEJ POISŤOVNE

§ 47

Všeobecná poisťovňa hospodári s platbami poistného, s majetkom, ktorý nadobudla svojou činnosťou, a môže užívať majetok štátu podľa osobitných predpisov.¹⁹⁾

§ 48

- (1) Príjmami všeobecnej poisťovne sú
- a) poistné,
 - b) príspevky zo štátneho rozpočtu z dôvodu rastu nákladov na zdravotnú starostlivosť,
 - c) vlastné zdroje vytvorené využívaním vlastných fondov,
 - d) príjmy plynúce z prirážok k poistnému, poplatkov z omeškania, pokút a z poplatkov za nesplnenie oznamovacej povinnosti,
 - e) príjmy plynúce z náhrad vynaložených nákladov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť v dôsledku zavineného protiprávneho konania tretích osôb voči poistencom,
 - f) príjmy plynúce z majetku všeobecnej poisťovne,
 - g) dary a ostatné príjmy.

- (2) Výdavkami všeobecnej poisťovne sú
- a) výdavky na zdravotnú starostlivosť,
 - b) výdavky nevyhnutného a neodkladného liečenia

- v cudzine v rozsahu ustanovenom v § 7 ods. 1,
- c) úhrada výdavkov iným poisťovníam alebo iným právny subjektom na základe zmlúv o finančnom vypořádání platieb za zdravotné služby poskytnuté poistencom,
- d) úhrady výdavkov nevyhnutného a neodkladného liečenia v cudzine,
- e) úhrada výdavkov na zdravotnú starostlivosť poskytovanú na základe zmluvného poistenia a pripoistenia,
- f) výdavky na činnosť všeobecnej poisťovne v rámci jej schváleného rozpočtu.

(3) Finančné prostriedky získané z vlastných zdrojov vytvorených využívaním fondov všeobecnej poisťovne a príjmy plynúce z prirážok k poistnému, poplatkov z omeškania, pokút a z poplatkov za nesplnenie oznamovacej povinnosti je všeobecná poisťovňa povinná použiť na zlepšenie zdravotnej starostlivosti poskytovanej poistencom alebo navrhnúť zníženie sadzieb poistného. Takéto finančné prostriedky možno použiť len na účel a spôsobom podľa tohto zákona a so súhlasom správnej rady.

§ 49

Poistný rozpočet

(1) Všeobecná poisťovňa zostavuje poistný rozpočet v členení

- a) základný fond,
- b) rezervný fond,
- c) účelový fond,
- d) správny fond.

(2) Poistný rozpočet všeobecnej poisťovne musí byť zostavený a realizovaný tak, aby výdavky neprevýšili príjmy všeobecnej poisťovne v príslušnom rozpočtovom roku. Rozdiel medzi príjmami a výdavkami sa zúčtováva v ročnej účtovnej závierke voči rezervnému fondu.

(3) Všeobecná poisťovňa je povinná v termíne na predloženie návrhu štátneho rozpočtu predložiť Národnej rade Slovenskej republiky návrh poistného rozpočtu na nasledujúci kalendárny rok a v termíne na predloženie návrhu štátneho záverečného účtu predložiť Národnej rade Slovenskej republiky návrh účtovnej závierky.

§ 50

Základný fond

- (1) Základný fond sa tvorí z
- a) poistného, prirážok k poistnému, poplatkov z omeškania, pokút a poplatkov za nesplnenie oznamovacej povinnosti,
 - b) príjmov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť v dôsledku zavineného protiprávneho konania tretích osôb voči poistencom,
 - c) ostatných príjmov a darov, ak darca neurčil spôsob využitia inak.

(2) Prostriedky základného fondu sa používajú na

¹⁹⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu.

úhrady výdavkov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť podľa tohto zákona.

§ 51

Rezervný fond

(1) Rezervný fond sa tvorí

- a) zo sumy 0,5 % z každej platby poistného,
- b) zo zúčtovania zostatku pri ročnej účtovnej závierke,
- c) z ostatných príjmov.

(2) Z prostriedkov rezervného fondu sa uhrádzajú mimoriadne výdavky, ktoré nepredpokladal poistný rozpočet, ak

- a) tieto výdavky prekračujú základný fond,
- b) došlo k výraznému výkyvu v plynulosti čerpania základného fondu.

(3) Objem prostriedkov rezervného fondu nesmie v kalendárnom roku presiahnuť jednu štvrtinu priemerných ročných výdavkov základného fondu vypočítaných z priemeru za predchádzajúce tri kalendárne roky.

§ 52

Účelový fond

(1) Účelový fond je určený na úhradu zvýšených výdavkov v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti skupinám poistencov určeným Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky. Tvorí sa

- a) zo sumy 0,5 % z každej platby poistného,
- b) z darov a zo štátnych účelových dotácií.

(2) O inom spôsobe použitia účelového fondu rozhoduje správna rada všeobecnej poisťovne po predchádzajúcom prerokovaní s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky.

§ 53

Správny fond

(1) Správny fond sa tvorí najviac vo výške 3 % z príjmov všeobecnej poisťovne uvedených v § 48.

(2) Správny fond je určený na krytie výdavkov všeobecnej poisťovne a jej orgánov.

§ 54

Hospodárenie s fondmi všeobecnej poisťovne

(1) Peňažné prostriedky všeobecnej poisťovne musia byť uložené v peňažných ústavoch, v ktorých má štát rozhodujúci podiel a ktoré majú sídlo v Slovenskej republike.

(2) Všeobecná poisťovňa je povinná zabezpečiť oddelenú evidenciu fondov a oddelenú evidenciu majetku a používanie finančných prostriedkov. Prostriedky získané z pripoistenia je všeobecná poisťovňa povinná viesť na osobitnom účte.

(3) Majetok a ostatné aktíva poisťovne, ak sa využívajú na plnenie jej úloh, sú oslobodené od daní a poplatkov.

ÔSMA ČASŤ

PREROZDEĽOVANIE POISTNÉHO

§ 55

(1) Všeobecná poisťovňa je povinná zriadiť osobitný účet povinného zdravotného poistenia (ďalej len „osobitný účet“) na financovanie zdravotnej starostlivosti na základe prerozdeľovania poistného podľa počtu poistencov násobeného koeficientom vekovej štruktúry poistencov ustanoveným osobitným predpisom.

(2) Osobitný účet spravuje všeobecná poisťovňa (ďalej len „správca účtu“) a vedie ho oddelene od ostatných účtov, ktoré spravuje.

(3) Na dodržiavanie pravidiel hospodárenia s prostriedkami na osobitnom účte dozerá dozorný orgán zložený zo zástupcov Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, Ministerstva financií Slovenskej republiky, všeobecnej poisťovne a ostatných poisťovní zúčastňujúcich sa na prerozdeľovaní poistného, každý s jedným hlasom.

(4) Pravidlá hospodárenia s osobitným účtom a výpočtu sumy na jedného poistenca podľa koeficientu vekovej štruktúry bližšie určí Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom financií Slovenskej republiky.

§ 56

(1) Poisťovne oznámia do 25. dňa každého kalendárneho mesiaca správcovi účtu

- a) sumu 60 % zo zaplateného poistného s výnimkou sumy poistného plateného štátom,
- b) počet poistencov, za ktorých poistné platí štát, a ich vekovú štruktúru za príslušný kalendárny mesiac,
- c) počet všetkých poistencov a ich vekovú štruktúru za príslušný kalendárny mesiac.

(2) Správca účtu oznámi do 30. dňa príslušného kalendárneho mesiaca všetkým poisťovňiam celkovú sumu, ktorá na ne pripadá.

(3) Celkový podiel príslušnej poisťovne je súčet podielov pripadajúci na každého jej poistenca, za ktorého je platiteľom štát, pričom na každého takého poistenca vo veku do 60 rokov pripadá jeden podiel a nad 60 rokov tri podiely.

(4) Jeden podiel sa vypočíta zo súčtu percentuálnej sumy určenej podľa odseku 1 písm. a) poistného zaplateného poisťovňami a celkovej platby štátu za osoby, za ktoré je platiteľom tak, že tento súčet sa vydéli celkovým počtom poistencov, za ktorých je platiteľom štát, pričom každý poistenec vo veku nad 60 rokov sa počíta trikrát.

(5) Ak presahuje percentuálna suma určená podľa odseku 1 písm. a) zaplateného poistného celkovú sumu vypočítanú podľa odsekov 3 a 4, odvedie poisťovňa presahujúce finančné prostriedky na osobitný účet do troch pracovných dní odo dňa, keď jej bola správcom účtu oznámená suma vypočítaná na jedného poistenca.

(6) Ak nedosahuje percentuálna suma určená podľa

odseku 1 písm. a) zaplateného poistného celkovú sumu vypočítanú podľa odsekov 3 a 4, správca účtu poukáže príslušnej poisťovni chýbajúce finančné prostriedky do troch pracovných dní odo dňa oznámenia vypočítaného podielu sumy na jedného poistenca.

DEVIATA ČASŤ

§ 57

Náhrada vynaložených nákladov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť

(1) Poisťovňa má právo voči tretím osobám na náhradu vynaložených nákladov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť (ďalej len „náhrada vynaložených nákladov“) v dôsledku zavineného protiprávneho konania voči poistencom.

(2) Právo na náhradu vynaložených nákladov uplatňuje poisťovňa v súdnom konaní podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

(3) Na účely náhrady vynaložených nákladov sú súdy a orgány štátnej správy, právnické osoby a fyzické osoby povinné poskytovať poisťovni potrebnú súčinnosť, najmä predkladať v ustanovenej lehote požadované doklady a oznamovať požadované údaje.

(4) Zdravotnícke zariadenia sú povinné oznamovať poisťovni úrazy a choroby z povolania poistencov, ktorým poskytli zdravotnú starostlivosť, a údaje potrebné na výpočet náhrady vynaložených nákladov. Smrteľné úrazy, ťažké úrazy a hromadné úrazy a choroby z povolania sú povinné oznamovať všetky bez výnimky. Z ostatných úrazov oznamujú len tie, pri ktorých okolnosti nasvedčujú, že boli zavinené protiprávnym konaním tretích osôb.

(5) Orgány Policajného zboru Slovenskej republiky postupujú pri oznamovaní výsledkov vyšetrovania a vyhľadávania v prípadoch, v ktorých konali pri trestných činoch ublíženia na zdraví podľa osobitných predpisov.²⁰⁾

(6) Jednotný postup pri uplatňovaní práva na náhradu nákladov určí poisťovňa.

§ 58

Osobitné konanie

(1) Ak tento zákon neustanovuje inak, na rozhodovanie vo veciach zdravotného poistenia sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

(2) Proti platobnému výmeru týkajúcemu sa poistného, prirážky k poistnému, poplatku z omeškania, pokút a poplatku za nesplnenie oznamovacej povinnosti možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia.

(3) Proti posudku alebo opatreniu revízneho lekára možno podať námietky do piatich dní odo dňa, keď bol posudok alebo opatrenie doručené alebo oznámené.

(4) Odvolanie a námietky sa podávajú prostredníctvom pobočky poisťovne, ktorá o nich rozhodne s konečnou platnosťou.

(5) Právoplatné rozhodnutie poisťovne je preskúmateľné súdom podľa osobitných predpisov.²¹⁾

§ 59

(1) Pohľadávky na poistnom, prirážke k poistnému, poplatku z omeškania, pokutách a na poplatku za nesplnenie oznamovacej povinnosti voči platiteľom povinným platiť sú prednostnými pohľadávkami podľa § 279 Občianskeho súdneho poriadku.

(2) Výkon rozhodnutia na pohľadávky uvedené v odseku 1 sa vykonáva na základe právoplatného rozhodnutia exekučným príkazom poisťovne.

(3) Pre výkon rozhodnutia na pohľadávky uvedené v odseku 1 sa použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

(4) Pohľadávky uvedené v odseku 1 vymáha príslušná poisťovňa.

DESIATA ČASŤ KONTROLNÁ ČINNOSŤ

§ 60

(1) Poisťovňa má právo vykonať kontrolu v zmluvnom zdravotníckom zariadení alebo u iného subjektu zabezpečujúceho starostlivosť o poistencov kedykoľvek a bez predchádzajúceho oznámenia. U platiteľov poistného má právo vykonať kontrolu len po predchádzajúcom písomnom oznámení.

(2) Kontrolnú činnosť zameranú na účelnosť, efektívnosť a hospodárnosť vynakladania prostriedkov zdravotného poistenia a správneho výpočtu a odvodu poistného vykonáva poisťovňa

- a) revíznymi lekármi, ak ide o poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
- b) osobitne určenými pracovníkmi (ďalej len „kontrolný pracovník“), ak ide o kontrolu hospodárenia s prostriedkami zdravotného poistenia, výpočtu a odvodu poistného.

(3) Revízni lekári, ďalší odborní pracovníci spôsobilí na revíznú činnosť a kontrolní pracovníci sú povinní pri výkone kontroly preukázať sa služobným preukazom príslušnej poisťovne a osobitným oprávnením na túto činnosť vydaným oprávneným pracovníkom príslušnej poisťovne.

²⁰⁾ § 8 a 8a Trestného poriadku.

²¹⁾ § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

§ 61

Revízni lekári

(1) Revízni lekári a ďalší odborní pracovníci spôsobilí na revíznou činnosť posudzujú

- a) rozsah poskytnutej zdravotnej starostlivosti z hľadiska účinnosti, účelnosti a hospodárnosti najmä posudzovaním zdravotného stavu pacientov z hľadiska trvania práceneschopnosti,
- b) rozsah poskytnutých liečiv, zdravotníckych pomôcok a zdravotníckych potrieb,
- c) či poskytnutá zdravotná starostlivosť zodpovedá zdravotnému stavu poistenca,
- d) či zmluvné zariadenie účtuje poisťovní iba tie výkony, ktoré poskytlo poisťencovi a ktoré je poisťovňa povinná uhradiť,
- e) či poistenc neplní povinnosti vyplývajúce z Liečebného poriadku a dodržiava liečebný režim určený ošetrovateľom, a to i návštevami práceneschopného.

(2) Revízni lekári schvaľujú

- a) poskytovanie kúpeľnej starostlivosti,
- b) úhradu dopravy poistenca do zdravotníckeho zariadenia alebo z neho iným dopravným prostriedkom ako sanitným vozidlom dopravnej a záchranej zdravotníckej služby alebo prostriedkom medzimestskej hromadnej dopravy osôb a v mimoriadnych prípadoch aj lietadlom.

(3) Kontrola posudzovania spôsobilosti na prácu a dodržiavania liečebného režimu s prihliadnutím na účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie podľa osobitných predpisov nie je týmto dotknutá.

(4) Revízni lekári nemôžu vykonávať žiadnu pracovnú, podnikateľskú alebo inú činnosť, ktorá je v rozpore so záujmami poisťovne.

(5) Revízni lekári vykonávajú špecializovanú kontrolnú činnosť v súčinnosti s odborníkmi konzultantmi.

(6) Konzultantov vymenúva správna rada poisťovne zo zoznamu vypracovaného stavovskými organizáciami v súčinnosti s odbornými spoločnosťami.

Kontrolní pracovníci

§ 62

(1) Kontrolní pracovníci vykonávajú v zmluvných zdravotníckych zariadeniach kontrolu hospodárenia s prostriedkami zdravotného poistenia.

(2) Kontrolní pracovníci zisťujú kontrolou u platiteľa poistného správne určenie vymeriavacieho základu, výšku vykázaného poistného a jeho platenie v ustanovených lehotách a na tento účel nahliadajú do účtovných dokladov platiteľa poistného.

(3) Platiteľ poistného, u ktorého kontrolný pracovník vykonáva kontrolu, je povinný

- a) predložiť na základe vyžiadania účtovné a iné potrebné doklady a podať k nim ústne alebo písomne požadované vysvetlenie,

- b) nezatajovať doklady, ktoré má platiteľ poistného k dispozícii alebo vie, kde sa nachádzajú,
- c) zabezpečiť vhodné miesto a podmienky na vykonávanie kontroly.

§ 63

(1) Kontrolní pracovníci sú oprávnení

- a) nahliadať do účtovnej dokumentácie všetkých činností zmluvného zdravotníckeho zariadenia, ktoré súvisia s poskytovaním zdravotnej starostlivosti podľa tohto zákona,
- b) kontrolovať materiálno-technické vybavenie zdravotníckeho zariadenia.

(2) Zmluvné zdravotnícke zariadenie je povinné na žiadosť poisťovne preukázať výhodnosť voľby zmluvného partnera pre dodávku na zabezpečenie činnosti zdravotníckeho zariadenia.

§ 64

Zdravotná dokumentácia

(1) Zmluvné zdravotnícke zariadenie je povinné viesť zdravotnú dokumentáciu a uchovávať všetky údaje tak, aby slúžili ako podklad na zúčtovanie zdravotnej starostlivosti a na kontrolu.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa vzťahuje aj na iné subjekty poskytujúce zdravotnú starostlivosť.

§ 65

Povinnosť zachovávať mlčanlivosť

(1) Pracovníci poisťovne a členovia samosprávnych orgánov poisťovne sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri kontrole poskytnutej zdravotnej starostlivosti alebo pri kontrole hospodárenia s prostriedkami zdravotného poistenia.

(2) Povinnosť zachovávať mlčanlivosť trvá aj po skončení pracovného pomeru, po skončení pracovnej činnosti alebo po skončení funkcie.

(3) Pracovníci poisťovne musia byť poučení o svojej povinnosti zachovávať mlčanlivosť a o právnych dôsledkoch porušenia tejto povinnosti.

(4) Pracovníci poisťovne môžu

- a) informácie získané pri výkone svojej činnosti poskytnúť inému pracovníkovi alebo inej poisťovni, odvolaciemu orgánu poisťovne, súdu alebo prokuratúre,
- b) zovšeobecnené informácie získané pri výkone svojej činnosti poskytnúť príslušnému ministerstvu s výnimkou informácií súvisiacich so zdravotným stavom pacienta.

(5) Od povinnosti zachovávať mlčanlivosť môžu byť pracovníci poisťovne oslobodení samosprávnym orgánom poisťovne len písomne a s uvedením rozsahu a účelu s výnimkou informácií súvisiacich so zdravotným stavom pacienta.

(6) Za porušenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť sa považuje aj využitie údajov získaných pri kontrole platieb poistného alebo v súvislosti s ňou na konanie,

ktoré prináša prospech osobe zaviazanej touto povinnosťou alebo iným osobám.

(7) Za porušenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť sa nepovažuje využitie všeobecných údajov vo vedeckej, publikačnej alebo v pedagogickej činnosti.

(8) Poisťovňa zodpovedá za vytváranie podmienok na zachovávanie mlčanlivosti podľa odseku 1. To platí obdobne aj pri využívaní a umožnení prístupu k údajom evidovaným pomocou výpočtovej techniky.

JEDENÁSTA ČASŤ

§ 66

Lehoty

(1) Lehota na uplatnenie nárokov začína plynúť odo dňa, keď sa nárok mohol uplatniť prvýkrát.

(2) Do plynutia lehoty sa nezapočítava deň, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty.

(3) Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojim označením zhoduje s dňom, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo na sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

(4) Lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon v poisťovni alebo ak sa podanie odovzdá orgánu, ktorý ho má povinnosť doručiť.

(5) Poisťovňa môže odpustiť zmeškanie lehoty. Návrh treba podať do 15 dní po odpadnutí prekážky a treba s ním spojiť zmeškaný úkon.

§ 67

Štátny dozor

(1) Vykonávanie zdravotného poistenia poisťovňami podlieha štátnemu dozoru. Dozor vykonávajú Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Kontrolné oprávnenia iných orgánov podľa osobitných predpisov tým nie sú dotknuté.

(2) Obsahom dozoru je

- kontrola osobitného účtu vedeného vo všeobecnej poisťovni, prostredníctvom ktorého sa realizuje prerozdelenie poistného,
- kontrola dodržiavania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnou poisťovňou,
- podávanie podnetu na zvolávanie samosprávnych orgánov na mimoriadne zasadnutia.

(3) Orgány vykonávajúce štátny dozor sú oprávnené požadovať od všeobecnej poisťovne predloženie dokla-

dov a podanie vysvetlení potrebných na vykonávanie štátneho dozoru.

DVANÁSTA ČASŤ SPOLOČNÉ USTANOVENIA

§ 68

Účtovníctvo

Poisťovňa vedie účtovníctvo podľa osobitného zákona.²²⁾

§ 69

Informačný systém

(1) Všeobecná poisťovňa a poisťovne sú povinné prevádzkovať, aktualizovať a rozvíjať informačný systém, ktorý musí byť kompatibilný s informačným systémom všeobecnej poisťovne a so zmluvnými zdravotníckymi zariadeniami, musí nadväzovať na štátnu štatistickú evidenciu a rešpektovať požiadavky preukázateľnosti. Informačný systém musí v činnosti poisťovní zabezpečovať realizáciu štátnej zdravotnej politiky, Liečebného poriadku, princípov finančnej politiky štátu s možnosťou jednotnej elektronickej identifikácie poistencov. Informačný systém musí mať vstavané ochranné mechanizmy.

(2) Poisťovňa vedie zoznam poistencov. Je oprávnená zbierať a povinná uchovávať informácie umožňujúce identifikáciu poistenca po dobu 99 rokov od jeho narodenia.

(3) Používanie údajov z informačného systému príslušnej poisťovne je jej výhradným právom a je chránené služobným tajomstvom. Informácie s výnimkou informácií o zdravotnom stave poistenca možno poskytnúť len so súhlasom správnej rady a zmluvných partnerov poisťovne, ktorých sa informácie týkajú. Poisťovňa je povinná vytvoriť také organizačné a technické podmienky na prevádzku informačného systému, aby sa zabránilo jeho zneužitiu. Pri prevádzkovaní informačného systému a vykonávaní činností súvisiacich s prevádzkovaním sa postupuje podľa osobitného zákona.²³⁾

(4) Informácie, ktoré sa týkajú poistencov, možno poskytovať výhradne s ich súhlasom.

(5) Poisťovňa poskytuje bezplatne orgánom štátnej správy na úseku zdravotníctva a na úseku financovania a ostatným poisťovňám informácie týkajúce sa vzniku a zániku poistného vzťahu a údaje potrebné na rozhodovanie a riadenie zdravotníctva, na financovanie a fungovanie poistného systému.

(6) Poisťovňa poskytuje bezplatne Štatistickému úradu Slovenskej republiky vopred dohodnuté a správnu radou poisťovne odsúhlasené štatistické údaje v požadovanom rozsahu, štruktúre a periodicite.²⁴⁾

²²⁾ Zákon č. 563/1991 Zb. o účtovníctve.

²³⁾ Zákon č. 256/1992 Zb. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch.

²⁴⁾ Zákon Slovenskej národnej rady č. 322/1992 Zb. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.

§ 70

Orgán vykonávajúci správu daní je povinný na požiadanie poisťovne oznámiť výšku základu dane občana a iné údaje potrebné na určenie vymeriavacieho základu a výpočet poistného.

§ 71

(1) Poisťovňa je povinná v prípade, že sa v nej prihlási na zdravotné poistenie ako poistenec fyzická osoba, ktorej sa poskytuje zdravotná starostlivosť podľa tohto zákona, oznámiť vznik účasti na zdravotnom poistení do ôsmich dní tej poisťovni, ktorá dosiaľ vykonávala jej zdravotné poistenie.

(2) Ak vznikne nesplnením povinnosti podľa odseku 1 škoda, je poisťovňa, ktorá ju spôsobila, povinná ju nahradiť. Spôsob náhrady škody sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.

TRINÁSTA ČASŤ**PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA**

§ 72

(1) Všeobecná poisťovňa sa vytvára z Národnej poisťovne – Správy Fondu zdravotného poistenia, z časti riaditeľstva Národnej poisťovne a z regionálnych národných poisťovní – správ regionálnych fondov zdravotného poistenia, z Bratislavskej regionálnej národnej poisťovne – správy regionálneho fondu zdravotného poistenia a z Košickej regionálnej národnej poisťovne – správy regionálneho fondu zdravotného poistenia, ktoré vykonávajú pôsobnosť v oblasti zdravotného poistenia.

(2) Práva a povinnosti z pracovnoprávných vzťahov zanikajúcich subjektov prechádzajú na všeobecnú poisťovňu.

§ 73

Pôsobnosť Národnej poisťovne – Správy Fondu zdravotného poistenia, riaditeľstva Národnej poisťovne v oblasti zdravotného poistenia a regionálnych národných poisťovní vrátane Bratislavskej regionálnej národnej poisťovne a Košickej regionálnej národnej poisťovne – správ regionálnych fondov zdravotného poistenia prechádza na všeobecnú poisťovňu.

§ 74

(1) Správa majetku riaditeľstva Národnej poisťovne a regionálnych národných poisťovní sa usporiada dohodou medzi právnymi nástupcami Národnej poisťovne.

(2) Ak nedôjde k dohode podľa odseku 1, rozhodne o rozdelení správy majetku na návrh Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky alebo Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky vláda Slovenskej republiky.

(3) Správa majetku Národnej poisťovne – Správy

Fondu zdravotného poistenia v Bratislave prechádza na všeobecnú poisťovňu.

(4) Správa majetku regionálnych národných poisťovní, ktorý sa využíva na účely správ regionálnych fondov zdravotného poistenia a bol nadobudnutý z prostriedkov Národnej poisťovne – Správy Fondu zdravotného poistenia, prechádza na všeobecnú poisťovňu.

(5) Majetok, ktorý nadobudla Správa Fondu zdravotného poistenia a správy regionálnych fondov zdravotného poistenia po nadobudnutí účinnosti zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 7/1993 Z. z. o zriadení Národnej poisťovne a o financovaní zdravotného poistenia, nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia, je majetkom všeobecnej poisťovne.

(6) Majetok štátu, ku ktorému mal Ústav pre zavedenie zdravotného poistenia v Bratislave právo hospodárenia do nadobudnutia účinnosti zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 7/1993 Z. z. o zriadení Národnej poisťovne a o financovaní zdravotného poistenia, nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia, prechádza do správy všeobecnej poisťovne.

§ 75

(1) Ustanovenia tohto zákona sa primerane použijú na činnosť poisťovní zriadených ku dňu účinnosti tohto zákona a na činnosť rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní zriadených podľa tohto zákona s výnimkou predkladania návrhu poistného rozpočtu a predkladania návrhu účtovnej závierky, ktoré rezortné poisťovne predkladajú Ministerstvu financií Slovenskej republiky.

(2) Poistenci poistení v Národnej poisťovni sa stávajú poistencami všeobecnej poisťovne so všetkými právami a povinnosťami, ak nie sú poistencami iných poisťovní.

§ 76

(1) Národná rada Slovenskej republiky zvolí členov správnej rady najneskôr do štyroch týždňov odo dňa zriadenia všeobecnej poisťovne.

(2) Správna rada zvolí riaditeľa všeobecnej poisťovne a členov dozornej rady najneskôr do šiestich týždňov odo dňa účinnosti tohto zákona.

(3) Do dňa účinnosti tohto zákona administratívno-technické úlohy spojené s činnosťou všeobecnej poisťovne plní Správa Fondu zdravotného poistenia; platí to aj pre úhradu nákladov spojených s činnosťou všeobecnej poisťovne do dňa účinnosti tohto zákona.

(4) Do zvolenia riaditeľa všeobecnej poisťovne vykonáva jeho činnosť riaditeľ Správy Fondu zdravotného poistenia.

§ 77

Zrušovacie ustanovenia

Zrušuje sa

1. zákon Národnej rady Slovenskej republiky

- č. 7/1993 Z. z. o zriadení Národnej poisťovne a o financovaní zdravotného poistenia, nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 85/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 159/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 325/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 160/1994 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 172/1994 Z. z.,
2. zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 9/1993 Z. z. o zdravotnom poistení a hospodárení s Fondom zdravotného poistenia v znení zákona Ná-

rodnej rady Slovenskej republiky č. 325/1993 Z. z. o štátnom rozpočte Slovenskej republiky na rok 1994 a o zmenách niektorých ďalších zákonov.

§ 78

Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1995 okrem ustanovení § 28 a § 29 ods. 1, § 41 až 43, § 44 ods. 3 a § 76, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. novembrom 1994.

Michal Kováč v. r.

Ivan Gašparovič v. r.

Jozef Moravčík v. r.

274

Z Á K O N

N Á R O D N E J R A D Y S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

z 24. augusta 1994

o Sociálnej poisťovni

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

P R V Á Č A S Ť

§ 1

Účel zákona

Tento zákon upravuje zriadenie, činnosť a organizáciu Sociálnej poisťovne, financovanie a vykonávanie nemocenského poistenia, nemocenského zabezpečenia (ďalej len „nemocenské poistenie“) a dôchodkového zabezpečenia.

Zriadenie Sociálnej poisťovne

§ 2

(1) Zriaďuje sa Sociálna poisťovňa ako verejnoprávna inštitúcia.

(2) Sociálna poisťovňa je právnická osoba.

(3) Sídлом Sociálnej poisťovne je Bratislava.

(4) Štát zaručuje platobnú schopnosť Sociálnej poisťovne.

§ 3

(1) Sociálna poisťovňa vykonáva nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie podľa osobitných predpisov.¹⁾

(2) Sociálna poisťovňa pri vykonávaní činností uvedených v odseku 1 najmä

- a) vyberá poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie,
- b) rozhoduje o dávkach nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia a zabezpečuje ich výplatu v rozsahu vymedzenom osobitnými predpismi,¹⁾
- c) vykonáva kontrolnú, konzultačnú a poradenskú činnosť.

§ 4

(1) Na čele Sociálnej poisťovne je riaditeľ Sociálnej poisťovne, ktorého volí a odvoláva správna rada [§ 7 ods. 1 písm. b)].

(2) Riaditeľ Sociálnej poisťovne je štatutárnym zástupcom Sociálnej poisťovne. V čase jeho neprítomnosti ho zastupuje ním poverený zástupca.

(3) Riaditeľ Sociálnej poisťovne

- a) riadi Ústredie Sociálnej poisťovne (ďalej len „ústredie“) (§ 9),
- b) zodpovedá za vykonávanie rozhodnutí správnej rady (§ 7),
- c) zodpovedá za činnosť výkonných orgánov Sociálnej poisťovne (§ 9 a 10),
- d) vymenúva a odvoláva vedúcich zamestnancov ústredia a riaditeľov pobočiek Sociálnej poisťovne (ďalej len „pobočka“) (§ 9 a 10).

(4) Funkčné obdobie riaditeľa Sociálnej poisťovne je

¹⁾ Zákon č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov v znení zákona č. 16/1959 Zb., zákona č. 58/1964 Zb., zákona č. 65/1965 Zb., zákona č. 87/1968 Zb., zákona č. 88/1968 Zb., zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 8/1982 Zb., zákona č. 73/1982 Zb., zákona č. 148/1983 Zb., zákona č. 109/1984 Zb., zákona č. 51/1987 Zb., zákona č. 110/1990 Zb., zákona č. 180/1990 Zb., zákona č. 306/1991 Zb., zákona č. 235/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 7/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 193/1994 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 194/1994 Z. z. Zákon č. 88/1968 Zb. o predĺžení materskej dovolenky, o dávkach v materstve a o prídavkoch na deti z nemocenského poistenia v znení nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 98/1971 Zb., zákona č. 99/1972 Zb., zákona č. 73/1982 Zb., zákona č. 57/1984 Zb., zákona č. 109/1984 Zb., nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 112/1984 Zb., zákona č. 51/1987 Zb., zákona č. 103/1988 Zb., zákona č. 180/1990 Zb., zákona č. 306/1991 Zb., zákona Slovenskej národnej rady č. 195/1992 Zb., zákona č. 235/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 14/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 193/1994 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 194/1994 Z. z. Zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 110/1990 Zb., zákona č. 180/1990 Zb., zákona č. 1/1991 Zb., zákona č. 46/1991 Zb., zákona č. 246/1991 Zb., zákona č. 306/1991 Zb., zákona č. 578/1991 Zb., zákona č. 116/1992 Zb., zákona č. 235/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 7/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 14/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 59/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 97/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 240/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 285/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 71/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 193/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 194/1994 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 195/1994 Z. z.

Zákon Slovenskej národnej rady č. 543/1990 Zb. o štátnej správe sociálneho zabezpečenia v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 195/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 240/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 193/1994 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 194/1994 Z. z.

šesť rokov. Za riaditeľa Sociálnej poisťovne môže byť zvolená tá istá osoba najviac dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia.

(5) Riaditeľ Sociálnej poisťovne nemôže popri svojej funkcii vykonávať inú zárobkovú činnosť vrátane podnikateľskej činnosti. Toto obmedzenie sa nevzťahuje na vedeckú, pedagogickú, publicistickú, literárnu alebo umeleckú činnosť.

(6) Riaditeľa Sociálnej poisťovne možno odvolať z funkcie, ak

- a) bol právoplatne odsúdený za trestný čin,
- b) vykonáva činnosť nezlučiteľnú s jeho funkciou (odsek 5),
- c) neplní povinnosti ustanovené týmto zákonom a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

DRUHÁ ČASŤ ORGÁNY SOCIÁLNEJ POISŤOVNE

§ 5

(1) Samosprávnymi orgánmi Sociálnej poisťovne (ďalej len „samosprávny orgán“) sú

- a) správna rada,
- b) dozorná rada.

(2) Výkonnými orgánmi Sociálnej poisťovne (ďalej len „výkonný orgán“) sú

- a) ústredie,
- b) pobočky.

Samosprávne orgány

§ 6

Členstvo

(1) Funkčné obdobie samosprávnych orgánov je päťročné.

(2) Členstvo v samosprávnych orgánoch je čestné. Člen samosprávneho orgánu má nárok na náhradu nákladov spojených s výkonom tejto funkcie.

(3) Členovi samosprávneho orgánu za výkon funkcie v samosprávnom orgáne možno priznať odmenu, o ktorej rozhoduje správna rada.

(4) Výkon funkcie v samosprávnom orgáne sa považuje za prekážku v práci z dôvodov všeobecného záujmu,²⁾ pri ktorej patrí zamestnancovi pracovné voľno s náhradou mzdy.

(5) Člen je pri výkone funkcie v samosprávnom orgáne nezastupiteľný a členstvo v samosprávnych orgánoch je navzájom nezlučiteľné. Člen samosprávneho orgánu nemôže vykonávať zárobkovú činnosť vo výkonných orgánoch.

(6) Člena samosprávneho orgánu môže odvolať orgán, ktorý ho zvolil (§ 7 a 8), ak

- a) bol právoplatne odsúdený za trestný čin,

- b) začal vykonávať činnosť nezlučiteľnú s členstvom v samosprávnom orgáne (odsek 5),
- c) sa neodôvodnene nezúčastňuje na rokovaníach samosprávneho orgánu dlhšie ako tri mesiace.

§ 7

Správna rada

(1) Správna rada rokuje a rozhoduje o zásadných otázkach organizácie a činnosti Sociálnej poisťovne, najmä

- a) prerokúva návrh rozpočtu a účtovnej závierky Sociálnej poisťovne a predkladá ich na schválenie Národnej rade Slovenskej republiky v termíne určenom na predloženie návrhu štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a návrhu štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky,
- b) volí a odvoláva riaditeľa Sociálnej poisťovne (§ 4 ods. 1) a členov dozornej rady (§ 8 ods. 6),
- c) rozhoduje o veciach presahujúcich rámec bežného hospodárenia Sociálnej poisťovne,
- d) schvaľuje správu o činnosti Sociálnej poisťovne a výročnú správu o činnosti Sociálnej poisťovne po jej prerokovaní v dozornej rade a predkladá ju orgánu štátneho dozoru,
- e) schvaľuje rokovací poriadok správnej rady (odsek 9),
- f) schvaľuje vnútorné predpisy výkonných orgánov, najmä organizačný poriadok, pracovný poriadok, mzdový poriadok, pravidlá financovania a hospodárenia Sociálnej poisťovne,
- g) rozhoduje o ďalších otázkach, ktoré si vyhradí.

(2) Správna rada má 21 členov. Správna rada sa tvorí

- a) zo siedmich zástupcov navrhnutých odborovými zväzmi a záujmovými združeniami občanov,³⁾
- b) zo siedmich zástupcov navrhnutých zamestnávateľskými zväzmi a združeniami,³⁾
- c) zo siedmich zástupcov navrhnutých vládou Slovenskej republiky.

(3) Členov správnej rady volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky.

(4) Správna rada si zvolí zo svojich členov predsedu správnej rady a dvoch podpredsedov správnej rady.

(5) Schôdze správnej rady zvoláva a riadi predseda správnej rady alebo ním poverený podpredseda správnej rady podľa potreby, najmenej raz za štvrtrok. Na požiadanie aspoň jednej tretiny členov správnej rady zvolá predseda správnej rady alebo ním poverený podpredseda správnej rady schôdzu správnej rady do 30 dní. O zvolanie schôdze správnej rady môže požiadať aj dozorná rada, riaditeľ Sociálnej poisťovne a orgán štátneho dozoru [§ 8 ods. 2 písm. d) a § 12 ods. 3 písm. d)]. Predseda správnej rady alebo ním poverený podpredseda správnej rady v takomto prípade zvolá schôdzu správnej rady do 30 dní.

(6) Na schôdzi správnej rady sa zúčastňuje riaditeľ Sociálnej poisťovne.

²⁾ § 124 Zákonníka práce.

³⁾ Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení zákona č. 300/1990 Zb., zákona č. 513/1991 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 62/1993 Z. z. § 20f až 20j zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka.

(7) Správna rada je schopná uznášať sa, ak je na schôdzi prítomná najmenej dvojtretinová väčšina všetkých jej členov.

(8) Správna rada rozhoduje uznesením. Na prijatie uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov.

(9) Pravidlá rokovania správnej rady upraví rokovací poriadok správnej rady.

§ 8

Dozorná rada

(1) Dozorná rada je dozorným a kontrolným orgánom Sociálnej poisťovne. Za svoju činnosť zodpovedá správnej rade, ktorej predkladá svoje stanoviská.

(2) Dozorná rada najmä

- a) kontroluje hospodárenie výkonných orgánov s finančnými prostriedkami nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia,
- b) kontroluje dodržiavanie tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúcich sa dodržiavania finančnej disciplíny,
- c) prerokúva správy o činnosti Sociálnej poisťovne,
- d) navrhuje zvolanie správnej rady, najmä ak zistí nedostatky v hospodárení výkonných orgánov, a predkladá jej návrhy na rozhodnutie o opatreniach potrebných na odstránenie zistených nedostatkov,
- e) schvaľuje rokovací poriadok dozornej rady (odsek 11).

(3) Dozorná rada vykonáva kontrolnú činnosť z vlastného podnetu, z podnetu správnej rady, riaditeľa Sociálnej poisťovne alebo z podnetu orgánu štátneho dozoru.

(4) Dozorná rada vykonáva kontrolu vždy, ak vzniklo podozrenie, že došlo k priestupku alebo k trestnému činu v súvislosti s hospodárením výkonných orgánov.

(5) Dozorná rada má deväť členov. Dozorná rada sa tvorí z odborníkov z oblasti nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia.

(6) Členov dozornej rady volí a odvoláva správna rada.

(7) Dozorná rada si zvolí zo svojich členov predsedu, ktorý zvoláva a riadi schôdze dozornej rady.

(8) Schôdze dozornej rady sa konajú najmenej raz za štvrtrok. O zvolanie schôdze dozornej rady môže požiadať aj riaditeľ Sociálnej poisťovne a orgán štátneho dozoru [§ 12 ods. 3 písm. d)]. Predseda dozornej rady v takomto prípade zvolá schôzdu dozornej rady do 30 dní.

(9) Dozorná rada je schopná uznášať sa, ak je na schôdzi prítomná dvojtretinová väčšina všetkých jej členov. Na prijatie uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov.

(10) Členovia dozornej rady sú oprávnení nahliadať do dokladov a záznamov týkajúcich sa hospodárenia výkonných orgánov a požadovať potrebné vysvetlenia od zamestnancov Sociálnej poisťovne.

(11) Pravidlá rokovania dozornej rady upraví rokovací poriadok dozornej rady.

Výkonné orgány

§ 9

Ústredie

(1) Ústredie

- a) vykonáva nemocenské poistenie, dôchodkové zabezpečenie a posudkovú činnosť sociálneho zabezpečenia podľa osobitného predpisu,⁴⁾
- b) rozhoduje v prvom stupni vo veciach dôchodkového zabezpečenia, v druhom stupni vo veciach nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia a posudkovej činnosti sociálneho zabezpečenia, v ktorých v prvom stupni rozhodovala pobočka, v rozsahu vymedzenom osobitným predpisom,⁵⁾
- c) riadi a kontroluje činnosť pobočiek,
- d) hospodári s finančnými prostriedkami, s majetkom, ktorý Sociálna poisťovňa nadobudla svojou činnosťou, a môže užívať majetok štátu podľa osobitného predpisu,⁶⁾
- e) plní administratívno-technické úlohy spojené s činnosťou samosprávnych orgánov.

(2) Sídлом ústredia je Bratislava.

§ 10

Pobočky

(1) Pobočka

- a) vykonáva nemocenské poistenie, dôchodkové zabezpečenie a posudkovú činnosť sociálneho zabezpečenia podľa osobitného predpisu,⁷⁾
- b) vyberá a vymáha poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie, poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti, penále a pokuty,
- c) hospodári s finančnými prostriedkami a s majetkom, ktorý jej bol zverený,
- d) rozhoduje v prvom stupni vo veciach nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia a posudkovej činnosti sociálneho zabezpečenia v rozsahu vymedzenom osobitným predpisom.⁸⁾

(2) V územnom obvode okresného úradu musí byť zriadená aspoň jedna pobočka s výnimkou hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy a mesta Košíc, v ktorých územnom obvode sa zriaďuje len jedna pobočka; správna rada môže zriadiť ďalšie pobočky a určiť obvod ich pôsobnosti a sídlo.

⁴⁾ § 1 ods. 3 písm. a), b) a d) a odsek 4, § 7, § 8 ods. 1 a 2, § 13 písm. a) č. 1, 3 a 4, písm. c) až f), § 14 zákona Slovenskej národnej rady č. 543/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.

⁵⁾ Zákon Slovenskej národnej rady č. 543/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.

⁶⁾ § 13 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu.

⁷⁾ § 1 ods. 3 písm. a), b) a d) a odsek 4, § 7 a 8, § 15 písm. a) č. 1 až 11, č. 16, č. 18 až 20, písm. b) až k), písm. m) a n), § 16 písm. a) č. 1, písm. b) č. 1 až 4, písm. c) č. 1 až 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 543/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.

(3) Na čele pobočky je riaditeľ pobočky, ktorého vy-
menúva a odvoláva riaditeľ Sociálnej poisťovne.

(4) Riaditeľ pobočky nemôže popri svojej funkcii
vykonávať inú zárobkovú činnosť vrátane podnika-
teľskej činnosti. Toto obmedzenie sa nevzťahuje na
vedeckú, pedagogickú, publicistickú, literárnu alebo
umeleckú činnosť.

§ 11

Ústredie a pobočky vykonávajú štátnu správu so-
ciálneho zabezpečenia podľa osobitného predpisu.⁸⁾

TRETIA ČASŤ

§ 12

Dozor štátu

(1) Štát vykonáva dozor nad vykonávaním nemo-
cenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia pro-
stredníctvom orgánov štátneho dozoru, ktorými sú
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej
republiky a Ministerstvo financií Slovenskej republiky
(ďalej len „orgán štátneho dozoru“). Kontrolné oprávne-
nia iných orgánov podľa osobitných predpisov tým nie
sú dotknuté.

(2) Orgán štátneho dozoru je povinný dozerať najmä
na dodržiavanie tohto zákona a ostatných všeobecne
záväzných právnych predpisov Sociálnou poisťovňou;
orgán štátneho dozoru môže vykonávať kontroly hos-
podárenia Sociálnej poisťovne.

(3) Orgán štátneho dozoru pri vykonávaní činnosti
uvedenej v odseku 1 má právo

- vstupovať do priestorov Sociálnej poisťovne,
- požadovať od Sociálnej poisťovne informácie po-
trebné na posúdenie činnosti Sociálnej poisťovne,
- zúčastňovať sa na schôdzkach samosprávnych orgá-
nov s poradným hlasom,
- navrhovať zvolanie správnej rady a dozornej rady,
najmä ak zistí nedostatky v činnosti Sociálnej
poisťovne,
- ukladať orgánom Sociálnej poisťovne opatrenia na
odstránenie zistených nedostatkov,
- podávať návrhy na odvolanie člena správnej rady
orgánu, ktorý ho navrhol (§ 7 ods. 2).

(4) Sociálna poisťovňa je na požiadanie povinná po-
skytnúť orgánu štátneho dozoru najmä

- potrebné doklady a písomnosti,
- potrebné informácie a vysvetlenia súvisiace s
činnosťou Sociálnej poisťovne.

ŠTVRTÁ ČASŤ

FINANCOVANIE SOCIÁLNEJ POISŤOVNE

§ 13

Príjmy a výdavky

- (1) Príjmy Sociálnej poisťovne (ďalej len „príjmy“) sú
- poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové za-
bezpečenie,
 - príspevky zo štátneho rozpočtu Slovenskej republi-
ky na zvýšenie dôchodkov z dôvodu rastu životných
nákladov,
 - príjmy, ktoré plynú z majetku Sociálnej poisťovne,
 - príjmy, ktoré plynú z využívania správneho fondu,
 - poplatky za nesplnenie oznamovacej povinnosti, pe-
nále a pokuty,
 - úroky z vkladov v peňažných ústavoch,
 - dary a ostatné príjmy.

(2) Výdavky Sociálnej poisťovne (ďalej len „výdavky“) sú

- dávky nemocenského poistenia,
- dávky dôchodkového zabezpečenia,
- náklady, ktoré súvisia s činnosťou samosprávnych
orgánov a výkonných orgánov.

§ 14

Poistné

(1) Poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové
zabezpečenie sú povinní platiť

- zamestnanci,
- samostatne zárobkovo činné osoby,
- spolupracujúce osoby samostatne zárobkovo
činných osôb (ďalej len „spolupracujúce osoby“),
- zamestnávateľia,
- štát.

(2) Fyzické osoby a právnické osoby uvedené v odse-
ku 1 písm. a) až d) sú povinné platiť poistné podľa
odseku 1, len ak zamestnanci, samostatne zárobkovo
činné osoby a spolupracujúce osoby sú z tejto činnosti
zúčastnené na nemocenskom poistení a dôchodkovom
zabezpečení.⁹⁾

(3) Osoby, ktoré sú zárobkovo činné v cudzine
a ktoré majú trvalý pobyt na území Slovenskej republi-
ky, môžu platiť poistné na dôchodkové zabezpečenie,
ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak.

(4) Zamestnancom na účely tohto zákona sa rozu-
mejú osoby ustanovené osobitným predpisom.¹⁰⁾

(5) Samostatne zárobkovo činnými osobami a spo-

⁸⁾ § 1 ods. 3 písm. e) a f), § 13 písm. b) a f), § 14 písm. a) a b), § 15 písm. a) č. 12 až 15, písm. e) a l), § 16 písm. a) č. 2 až 7, písm. b) č. 2, 3 a 5 a písm. c) č. 2 a 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 543/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.

⁹⁾ § 2 zákona č. 54/1956 Zb. v znení zákona č. 180/1990 Zb., zákona č. 306/1991 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 194/1994 Z. z.

§ 6 zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 110/1990 Zb., zákona č. 306/1991 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 194/1994 Z. z.

¹⁰⁾ § 2 zákona č. 54/1956 Zb. v znení zákona č. 180/1990 Zb., zákona č. 306/1991 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 194/1994 Z. z.

§ 2 zákona č. 32/1957 Zb. o nemocenskej starostlivosti v ozbrojených silách v znení neskorších predpisov.

lupracujúcimi osobami na účely tohto zákona sa rozumejú osoby ustanovené osobitným predpisom.¹¹⁾

(6) Zamestnávateľom na účely tohto zákona sa rozumie fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá zamestnáva zamestnanca v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu. Zamestnávateľom spoločníkov spoločností s ručením obmedzeným sa na účely tohto zákona rozumejú spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré plnia voči týmto osobám povinnosti zamestnávateľov.

(7) Fyzické osoby a právnické osoby uvedené v odseku 1 písm. a) až d) sú povinné platiť poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie s výnimkou

- a) obdobia, počas ktorého boli osoby uvedené v odseku 1 písm. a) až c) uznané za dočasne práceneschopné na výkon pracovnej činnosti, bola im poskytovaná peňažná pomoc v materstve alebo rodičovský príspevok; to neplatí, ak rodičovský príspevok poberá rodič slobodný, ovdovený, rozvedený alebo z iných vážnych dôvodov osamelý, ktorý nežije s druhom a je zárobkovo činný,
- b) obdobia, počas ktorého zamestnanec ošetruje člena rodiny,
- c) obdobia, počas ktorého osoby uvedené v odseku 1 písm. a) až c) vykonávali vojenskú základnú (náhradnú) alebo inú službu v ozbrojených silách alebo civilnú službu,
- d) obdobia, počas ktorého zamestnanec čerpá pracovné voľno bez náhrady mzdy,
- e) obdobia, za ktoré osoby uvedené v odseku 1 písm. a) poberajú starobný dôchodok; to neplatí na účely nemocenského poistenia.

(8) Štát platí poisťné na nemocenské poistenie za

- a) žiakov stredných škôl a študentov vysokých škôl, ak sú nezaopatrenými deťmi¹²⁾ a ak nie sú povinní platiť poisťné podľa odseku 1 písm. a) až c),
- b) uchádzačov o zamestnanie.¹³⁾

(9) Štát platí poisťné na dôchodkové zabezpečenie za

- a) žiakov stredných škôl a študentov vysokých škôl, ak sú nezaopatrenými deťmi¹²⁾ a ak nie sú povinní platiť poisťné podľa odseku 1 písm. a) až c),
- b) uchádzačov o zamestnanie poberajúcich hmotné zabezpečenie,¹⁴⁾
- c) osoby, ktoré sa osobne celodenne a riadne starajú o dieťa vo veku do troch rokov alebo o dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté dieťa vo veku do 18 rokov, ktoré vyžaduje mimoriadnu starostlivosť alebo osobitne náročnú mimoriadnu starostlivosť,¹⁵⁾ ak nie je umiestnené v zariadení pre takéto deti s celoročným alebo

týždenným pobytom a ak nie sú povinné platiť poisťné podľa odseku 1 písm. a) až c),

- d) osoby, ktoré sa osobne celodenne a riadne starajú o blízku osobu,¹⁶⁾ ktorá je prevažne alebo úplne bezvládna a nie je umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo v obdobnom zdravotníckom zariadení, a ak nie sú povinné platiť poisťné podľa odseku 1 písm. a) až c),
- e) osoby, ktoré poberajú invalidný dôchodok do dosiahnutia veku potrebného na vznik nároku na starobný dôchodok, a ak nie sú povinné platiť poisťné podľa odseku 1 písm. a) až c),
- f) občanov, ktorí vykonávajú vojenskú základnú (náhradnú) službu alebo inú službu v ozbrojených silách alebo civilnú službu, ale ich príjem nepresahuje výšku minimálnej mzdy¹⁷⁾ zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ktorá platí k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa platí poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.

(10) Ak sa dôvody na platenie poisťného štátom prekrývajú, štát platí poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie len raz.

§ 15

Platenie poisťného

(1) Poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa platí percentuálnou sadzbou z vymeriavacieho základu dosiahnutého v rozhodujúcom období.

(2) Zamestnanec platí poisťné vo výške 1,4 % na nemocenské poistenie a 5,9 % na dôchodkové zabezpečenie z vymeriavacieho základu.

(3) Samostatne zárobkovo činná osoba a spolupracujúca osoba platí poisťné vo výške 5,8 % na nemocenské poistenie a 26,5 % na dôchodkové zabezpečenie z vymeriavacieho základu.

(4) Zamestnávateľ platí poisťné vo výške 4,4 % na nemocenské poistenie a 20,6 % na dôchodkové zabezpečenie z úhrnu vymeriavacích základov jeho zamestnancov.

(5) Zamestnávateľ platí poisťné vo výške 1,1 % na nemocenské poistenie a 5,3 % na dôchodkové zabezpečenie, ak

- a) zamestnáva viac ako štvrtinu občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou zo všetkých zamestnancov alebo
- b) zamestnáva občana so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím.

¹¹⁾ § 4a zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 194/1994 Z. z.

¹²⁾ § 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 193/1994 Z. z.

¹³⁾ Zákon č. 1/1991 Zb. o zamestnanosti v znení zákona č. 305/1991 Zb., zákona č. 578/1991 Zb., zákona č. 231/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 247/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 319/1993 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 189/1994 Z. z.

¹⁴⁾ § 16 zákona č. 1/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.

¹⁵⁾ § 16 písm. a) č. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 543/1990 Zb.

§ 37 ods. 1 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.

¹⁶⁾ § 8 ods. 2 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

¹⁷⁾ § 2 nariadenia vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 53/1992 Zb. o minimálnej mzde v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 645 /1992 Zb. a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 248/1993 Z. z.

Poistné sa platí z úhrnu vymeriavacích základov osôb uvedených v písmenách a) a b).

(6) Osoby uvedené v § 14 ods. 3 platia poistné na dôchodkové zabezpečenie vo výške 26,5 % z vymeriavacieho základu.

(7) Štát platí poistné za osoby uvedené v § 14 ods. 8 vo výške 0,8 % na nemocenské poistenie z minimálnej mzdy¹⁷⁾ zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ktorá platí k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa platí poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.

(8) Štát platí poistné za osoby uvedené v § 14 ods. 9 vo výške 26,5 % na dôchodkové zabezpečenie z minimálnej mzdy¹⁷⁾ zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ktorá platí k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa platí poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.

(9) Jednotlivé sumy poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa zaokrúhľujú na celé koruny smerom nahor.

§ 16

Vymeriavací základ

(1) Vymeriavacím základom na určenie poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie zamestnancov je

- a) príjem¹⁸⁾ za vykonanú prácu dosiahnutý v rozhodujúcom období v zamestnaní zakladajúcom účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení a podliehajúci dani z príjmov fyzických osôb podľa osobitných predpisov,¹⁹⁾
- b) príjem dosiahnutý v rozhodujúcom období v zamestnaní zakladajúcom účasť na nemocenskom poistení, ktorý nepodlieha dani z príjmov fyzických osôb len preto, že
 1. tak ustanovujú predpisy o zamedzení dvojitého zdanenia alebo
 2. nedosahuje zdaniteľnú výšku,
- c) náhrada mzdy za dovolenku na zotavenie.

(2) Vymeriavacím základom na určenie poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie u spoločníkov spoločnosti s ručením obmedzeným a u členov družstva, ak sú odmeňovaní za prácu v spoločnosti alebo v družstve formou, ktorá sa podľa osobitných predpisov považuje za príjem zo závislej činnosti¹⁹⁾, je tento príjem.

(3) Vymeriavacím základom na určenie poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa

mostatne zárobkovo činných osôb a spolupracujúcich osôb je polovica pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb²⁰⁾ dosiahnutých v rozhodujúcom období v súvislosti s prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti. Pomernou časťou základu dane sa rozumie časť pripadajúca na jeden kalendárny mesiac prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti v rozhodujúcom období. Takto zistený vymeriavací základ sa použije od 1. júla bežného roka do 30. júna nasledujúceho kalendárneho roka.

(4) Ak samostatne zárobkovo činná osoba alebo spolupracujúca osoba prevádzkovali činnosť zakladajúcu účasť na nemocenskom poistení samostatne zárobkovo činnnej osoby a spolupracujúcej osoby po dobu kratšiu ako šesť mesiacov v rozhodujúcom období, vymeriavacím základom je nimi určená suma. Takto zistený vymeriavací základ sa použije až do 30. júna nasledujúceho kalendárneho roka.

(5) Vymeriavacím základom na určenie poistného na dôchodkové zabezpečenie osôb uvedených v § 14 ods. 3 je nimi určená suma.

(6) Vymeriavací základ zistený podľa odsekov 1 až 5 nemôže byť nižší, ako je výška minimálnej mzdy¹⁷⁾ zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ktorá platí k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa platí poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie. Vymeriavací základ je najviac vo výške zodpovedajúcej osemnásobku minimálnej mzdy¹⁷⁾ zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ktorá platí k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa platí poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.

(7) Vymeriavací základ u dobrovoľných pracovníkov opatrovateľskej služby je odmena za výkon opatrovateľskej služby dosiahnutá v rozhodujúcom období.

(8) Vymeriavací základ na určenie poistného platebného štátom za osoby uvedené v § 14 ods. 8 a 9 je minimálna mzda¹⁷⁾ zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ktorá platí k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa platí poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.

(9) Vymeriavací základ samostatne zárobkovo činných osôb, ktoré sú zúčastnené na nemocenskom a dôchodkovom zabezpečení z iného dôvodu, je len príjem, ktorý je vyšší ako minimálna mzda; v prípade, že je príjem vyšší ako minimálna mzda, vymeriavacím základom je polovica pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb²⁰⁾ dosiahnutých v rozhodujúcom období v súvislosti s prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti.

¹⁸⁾ § 4 ods. 2 zákona č. 1/1992 Zb. o mzde, odmene za pracovnú pohotovosť a o priemernom zárobku.

§ 3 ods. 2 zákona č. 143/1992 Zb. o plate a odmene za pracovnú pohotovosť v rozpočtových a v niektorých ďalších organizáciách a orgánoch.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky. Zákon Slovenskej národnej rady č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných čakatelov v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 148/1993 Z. z.

¹⁹⁾ § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov.

²⁰⁾ § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 286/1992 Zb.

§ 17

Rozhodujúce obdobie

(1) Rozhodujúcim obdobím, z ktorého sa zisťuje vymeriavací základ na určenie poisťného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie zamestnancov, je predchádzajúci kalendárny mesiac.

(2) Rozhodujúcim obdobím, z ktorého sa zisťuje vymeriavací základ na určenie poisťného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie samostatne zárobkovo činných osôb a spolupracujúcich osôb, je predchádzajúci kalendárny rok.

§ 18

Oznamovacia povinnosť

(1) Oznamovacou povinnosťou na účely tohto zákona sa rozumie

- a) prihlásenie a odhlásenie zamestnanca zamestnávateľom,
- b) prihlásenie a odhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby a spolupracujúcej osoby samostatne zárobkovo činnnou osobou v príslušnej pobočke.

(2) Zamestnávateľ je povinný prihlásiť zamestnancov v pobočke príslušnej podľa sídla útvaru, ktorý vedie evidenciu miezd; zamestnávateľ, ktorý nemá na území Slovenskej republiky taký útvar, je povinný prihlásiť svojich zamestnancov v pobočke príslušnej podľa jeho sídla. Zamestnávateľ je povinný túto povinnosť splniť najneskôr do ôsmich dní odo dňa nasledujúceho po vzniku účasti zamestnanca na nemocenskom poistení a odhlásiť ho v rovnakej lehote odo dňa nasledujúceho po skončení tejto účasti.

(3) Ak je zamestnanec zamestnaný u niekoľkých zamestnávateľov, povinnosti podľa odseku 2 plnia jednotliví zamestnávatelia.

(4) Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná prihlásiť sa v pobočke príslušnej podľa miesta svojho trvalého pobytu najneskôr do ôsmich dní od vzniku oprávnenia na prevádzkovanie činnosti zakladajúcej účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení a odhlásiť sa v rovnakej lehote od zániku oprávnenia na prevádzkovanie činnosti zakladajúcej účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení. Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná prihlásiť do pobočky príslušnej podľa miesta svojho trvalého pobytu aj spolupracujúce osoby, a to do ôsmich dní odo dňa nasledujúceho po dni skutočného začiatku spolupráce tejto osoby, najskôr odo dňa vzniku oprávnenia samostatne zárobkovo činnnej osoby na prevádzkovanie činnosti zakladajúcej účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení a odhlásiť ich v rovnakej lehote odo dňa nasledujúceho po skončení spolupráce, najneskôr po zániku tohto oprávnenia.

(5) Oznamovacia povinnosť je splnená aj vtedy, ak sa prihláška alebo odhláška podá v lehote uvedenej v odsekoch 2 a 4 na pošte alebo faxom. Prihlášku alebo odhlášku podanú treba do troch dní odo dňa doručenia potvrdiť písomne.

(6) Orgán, ktorý vydáva povolenie na podnikateľskú alebo inú zárobkovú činnosť, je povinný oznámiť pobočke vydanie takého povolenia.

(7) Prihlásenie a odhlásenie sa musí vykonať na tlačive, ktorého obsah a formu určí Sociálna poisťovňa.

§ 19

Odvod poisťného

(1) Za zamestnanca a za zamestnávateľa vykazuje a odvádza poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie zamestnávateľ. Zamestnávateľ vykoná zrážku poisťného, ktoré je povinný platiť zamestnanec, z vymeriavacieho základu zamestnanca.

(2) Za samostatne zárobkovo činné osoby a spolupracujúce osoby vykazuje a odvádza poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie samostatne zárobkovo činná osoba.

(3) Osoby uvedené v § 14 ods. 3 odvádzajú poisťné na dôchodkové zabezpečenie samy.

(4) Za osoby uvedené v § 14 ods. 8 a 9 poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie odvádza za štát Ministerstvo financií Slovenskej republiky.

§ 20

(1) Poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa platí na účet príslušnej pobočky za každý kalendárny mesiac pozadu.

(2) Poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa platí za kalendárny mesiac, v ktorom trvala účasť osôb uvedených v § 14 ods. 1 písm. a) až c) na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení. Ak účasť týchto osôb na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení trvala len po časť kalendárneho mesiaca, poisťné uvedené v prvej vete sa platí len za túto časť; to platí obdobne pre platenie poisťného na dôchodkové zabezpečenie osôb uvedených v § 14 ods. 3.

(3) Poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa platí po prvýkrát za mesiac, v ktorom vznikla účasť osôb uvedených v § 14 ods. 1 písm. a) až c) na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení.

(4) Poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa platí

- a) bezhotovostným prevodom,
- b) poštovou poukážkou,
- c) v hotovosti v príslušnej pobočke.

(5) Za náklady spojené s vykonávaním nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia nepatrí zamestnávateľovi náhrada.

§ 21

Splatnosť poisťného

(1) Poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za príslušný kalendárny mesiac, ktoré odvádza zamestnávateľ, je splatné v deň, ktorý je určený na výplatu príjmov uvedených v § 16 ods. 1 (ďalej

len „príjem zamestnancov“) za príslušný kalendárny mesiac. Ak je výplata príjmov zamestnancov pre jednotlivé organizačné útvary zamestnávateľa rozložená na rôzne dni, poistné uvedené v prvej vete za príslušný kalendárny mesiac je splatné v deň poslednej výplaty príjmov zamestnancov zúčtovaných za príslušný kalendárny mesiac. Ak nie je taký deň určený, poistné na účely uvedené v prvej vete za príslušný kalendárny mesiac je splatné v prvý deň kalendárneho mesiaca nasledujúceho po uplynutí výplatného obdobia ukončeného v predchádzajúcom mesiaci.

(2) Poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za príslušný kalendárny mesiac, ktoré odvádza samostatne zárobkovo činná osoba za seba a za spolupracujúcu osobu a osoba uvedená v § 14 ods. 3, je splatné do ôsmeho dňa po uplynutí tohto mesiaca.

(3) Poistné na dôchodkové zabezpečenie osôb uvedených v § 14 ods. 3 možno doplatiť spätne, najviac za obdobie jedného roka odo dňa doručenia písomnej žiadosti o doplatenie podanej týmito osobami.

(4) Ak platba poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za príslušný kalendárny mesiac bola na účet príslušnej pobočky uskutočnená oneskorene, predpokladá sa, že toto poistné je zaplatené včas, ak

- a) v prípade platenia poistného bezhotovostným prevodom je uvedený ako deň prevodu v prevodnom príkaze, ktorý bol daný predpísaným spôsobom pred dňom splatnosti poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie, posledný deň splatnosti poistného podľa odsekov 1 a 2; to neplatí, ak platba poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie bola uskutočnená oneskorene z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na účte osôb uvedených v § 19,
- b) v prípade platenia poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie poštovou poukážkou osobami uvedenými v § 19 bolo poistné poukázané v posledný deň splatnosti poistného podľa odsekov 1 a 2.

(5) Poistné platené štátom uhradza štát v pravidelných mesačných splátkach vopred k prvému dňu príslušného kalendárneho mesiaca.

(6) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom financií Slovenskej republiky upraví všeobecne záväzným právnym predpisom podrobnosti o čerpaní a zúčtovaní poistného plateného štátom.

§ 22

Vykazovanie, zúčtovanie poistného a úhrada dávok

(1) Zamestnávateľ je povinný vykázať príslušnej pobočke rozčlenené poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za príslušný kalendárny mesiac spolu s vyplatenými dávkami nemocenského poistenia a s dávkami, na ktoré prispieva štát, na výkaze určenom Sociálnou poisťovňou.

(2) Zamestnávateľ, ktorý nevykonáva nemocenské

poistenie svojich zamestnancov, predkladá príslušnej pobočke výkaz poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie; výkaz tohto poistného je zamestnávateľ povinný predložiť v lehotách uvedených v § 21.

(3) Príslušná pobočka predpíše zamestnávateľovi uvedenému v odsekoch 1 a 2 platobným výmerom poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie, ak zamestnávateľ nevykázal toto poistné vôbec alebo ak ho vykázal v nesprávnej výške. Ak zamestnávateľ nepredloží na výzvu príslušnej pobočke podklady potrebné na zistenie správnej výšky poistného uvedeného v prvej vete, môže mu príslušná pobočka predpísať poistné na nemocenské poistenie alebo dôchodkové zabezpečenie na základe podkladov iného zamestnávateľa obdobného charakteru.

§ 23

Vrátenie poistného

(1) Poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie zaplatené bez právneho dôvodu je príslušná pobočka povinná vrátiť osobe uvedenej v § 14 alebo jej právnenému nástupcovi do ôsmich dní

- a) od zistenia tejto skutočnosti alebo
 - b) od doručenia písomnej žiadosti osoby uvedenej v § 14 alebo jej právneho nástupcu,
- a to vrátane príslušného úroku, ktorý nesmie presiahnuť výšku diskontnej úrokovej sadzby.

(2) Právo na vrátenie poistného podľa odseku 1 sa premlčí do troch rokov od posledného dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom bola takáto platba poistného zúčtovaná na účet príslušnej pobočky.

(3) Poistné podľa odseku 1, ktoré je príslušná pobočka povinná vrátiť, sa môže použiť na zápočet pohľadávky Sociálnej poisťovne v nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení voči osobám uvedeným v § 14 alebo ich právnym nástupcom.

§ 24

Premlčanie poistného

(1) Právo predpísať poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti.

(2) Právo vymáhať poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa premlčí za tri roky odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa toto poistné predpísalo.

(3) Ak osoby uvedené v § 14 ods. 1 písm. b) a d) nesplnili oznamovaciu povinnosť uloženú týmto zákonom, právo predpísať poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa nepremlčuje.

§ 25

(1) Pohľadávky na poistnom voči osobám, ktoré sú podľa § 14 ods. 1 a 3 povinné platiť poistné, sú prednostnými pohľadávkami podľa osobitného predpisu.²¹⁾

(2) Výkon rozhodnutia na pohľadávky uvedené v odseku 1 sa vykonáva na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia exekučným príkazom pobočky na pohľadávky na peňažné prostriedky vedené na účtoch v peňažných ústavoch.

(3) Na výkon rozhodnutia na pohľadávky uvedené v odseku 1 sa použijú primerane ustanovenia osobitného predpisu.²¹⁾

PIATA ČASŤ SANKCIE

§ 26

Poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti

Ak zamestnávateľ nesplní oznamovaciu povinnosť podľa § 18 ods. 2 v určenej lehote, pobočka mu predpíše platobným výmerom poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti až do výšky 100 Sk za každý deň omeškania a za každého zamestnanca. To platí aj vtedy, ak samostatne zárobkovo činná osoba nesplnila túto povinnosť za seba alebo za spolupracujúcu osobu (§ 18 ods. 4).

§ 27

Penále

(1) Ak osoby uvedené v § 19 zistili, že poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za príslušný kalendárny mesiac nebolo zaplatené včas a v správnej výške alebo nezaplatili rozdiel medzi poistným na nemocenské poistenie a vyplatenými dávkami, sú povinné samy vypočítať a zaplatiť penále vo výške 0,1 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa splatnosti poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet pobočky.

(2) Ak skutočnosti uvedené v odseku 1 zistí pobočka, osoby uvedené v § 19 sú povinné samy vypočítať a zaplatiť penále vo výške 0,2 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa splatnosti poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet pobočky.

Pokuty

§ 28

Za nesplnenie alebo porušenie jednotlivých povinností ustanovených týmto zákonom môže pobočka uložiť osobám uvedeným v § 19 pokutu do výšky 100 000 Sk a za opätovné nesplnenie alebo porušenie týchto povinností, za ktoré už bola pokuta uložená, až do výšky 500 000 Sk. Pokutu nemožno uložiť, ak už bol predpísaný poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti.

§ 29

(1) Zaplatený poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti, penále a pokuty rozdelí pobočka do jednotlivých základných fondov pomerne podľa percentuálnych sadzieb poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.

(2) Poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti, penále a pokuty zaplatené osobami uvedenými v § 14 ods. 3 na dôchodkové zabezpečenie je príjmom základného fondu dôchodkového zabezpečenia.

(3) Pokuty uložené podľa predpisov o sociálnom zabezpečení²²⁾ sú príjmom základného fondu dôchodkového zabezpečenia.

§ 30

Pre poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti, penále a pokuty platia primerane ustanovenia o poistnom.

§ 31

(1) Sociálna poisťovňa má právo voči tretím osobám na náhradu dávok poskytnutých z nemocenského poistenia a z dôchodkového zabezpečenia v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania.

(2) Právo na náhradu dávok poskytnutých z nemocenského poistenia a z dôchodkového zabezpečenia uplatňuje Sociálna poisťovňa v súdnom konaní podľa osobitných predpisov.²³⁾

(3) Na účely náhrady dávok poskytnutých z nemocenského poistenia a z dôchodkového zabezpečenia sú orgány štátnej správy, právnické osoby a fyzické osoby povinné poskytovať Sociálnej poisťovni potrebnú súčinnosť, predovšetkým predkladať v lehote, ktorú určila, požadované doklady a oznamovať potrebné údaje.

§ 32

(1) Sociálna poisťovňa môže na základe písomnej žiadosti osoby povinnej platiť poistné [(§ 14 ods.1) písm. b) až d)] povoliť splátky dlžných súm poistného z dôvodu platobnej neschopnosti tejto osoby, ak dôvodne možno predpokladať, že v období nie dlhšom ako deväť mesiacov bude schopná zaplatiť dlžné sumy poistného, a ak je už v čase rozhodovania o povolení splátok dlžných súm poistného schopná riadne plniť povinnosť platiť poistné.

(2) V rámci povolenia splátok dlžných súm poistného Sociálna poisťovňa uvedie aj zvýšenie dlžných súm poistného o úroky podľa úrokových sadzieb uplatňovaných v peňažnom ústave, v ktorom má vedený účet Sociálna poisťovňa, v období trvania povolených splátok dlžných súm poistného.

(3) V prípade nedodržania termínu splátky určeného

²¹⁾ § 279 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku

²²⁾ § 112 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

²³⁾ Občiansky súdny poriadok.

Sociálnou poisťovňou pre jednotlivé splátky alebo zaplatením nižšej sumy jednotlivých splátok, ako určila Sociálna poisťovňa, stáva sa splatnou celá suma dlžného poistného.

(4) Ustanovenia predchádzajúcich odsekov sa vzťahujú na povolenie splátok dlžných súm penále (§ 27) a pokuty (§ 28) obdobne.

§ 33

Ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie vo veciach podľa piatej časti tohto zákona s výnimkou § 31 sa vzťahujú všeobecné ustanovenia zákona o správnom konaní.²⁴⁾

ŠIESTA ČASŤ HOSPODÁRENIE SOCIÁLNEJ POISŤOVNE

§ 34

(1) Sociálna poisťovňa hospodári s finančnými prostriedkami, s vlastným majetkom a s majetkom, ktorý nadobudla svojou činnosťou. Sociálna poisťovňa môže užívať aj majetok štátu podľa osobitného predpisu.⁵⁾

(2) Majetok Sociálnej poisťovne tvoria hnutelné veci a nehnuteľné veci, záväzky a pohľadávky nadobudnuté pri vzniku Sociálnej poisťovne a počas jej činnosti.

(3) Majetkom Sociálnej poisťovne nie sú finančné prostriedky, ktoré tvoria základný fond nemocenského poistenia (§ 36), základný fond dôchodkového zabezpečenia (§ 37) a rezervný fond (§ 39).

§ 35

Rozpočet Sociálnej poisťovne

Sociálna poisťovňa zostavuje rozpočet Sociálnej poisťovne v členení na

- a) základný fond nemocenského poistenia,
- b) základný fond dôchodkového zabezpečenia,
- c) správny fond,
- d) rezervný fond.

§ 36

Základný fond nemocenského poistenia

(1) Základný fond nemocenského poistenia je určený na výplatu dávok nemocenského poistenia.

- (2) Základný fond nemocenského poistenia sa tvorí z
- a) poistného na nemocenské poistenie,
 - b) poplatkov za nesplnenie oznamovacej povinnosti, z penále a z pokút,
 - c) úrokov z vkladov v peňažných ústavoch,

- d) darov, ak spôsob využitia nie je určený darcom inak,
- e) ostatných príjmov.

§ 37

Základný fond dôchodkového zabezpečenia

(1) Základný fond dôchodkového zabezpečenia je určený na výplatu dávok dôchodkového zabezpečenia.

(2) Základný fond dôchodkového zabezpečenia sa tvorí z

- a) poistného na dôchodkové zabezpečenie,
- b) príspevkov zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky na zvýšenie dôchodkov z dôvodu rastu životných nákladov,
- c) poplatkov za nesplnenie oznamovacej povinnosti, z penále a z pokút,
- d) úrokov z vkladov v peňažných ústavoch,
- e) darov, ak spôsob využitia nie je určený darcom inak,
- f) ostatných príjmov.

§ 38

Správny fond

(1) Správny fond je určený na krytie výdavkov súvisiacich s činnosťou orgánov Sociálnej poisťovne.

- (2) Správny fond sa tvorí najviac vo výške 3 % z
- a) poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie,
 - b) príjmov, ktoré plynú z majetku Sociálnej poisťovne.

(3) Finančné prostriedky správneho fondu možno investovať so súhlasom správnej rady.

§ 39

Rezervný fond

(1) Rezervný fond je určený na úhradu dávok nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia presahujúcich ich predpokladanú výšku v rozpočte Sociálnej poisťovne.

- (2) Rezervný fond sa tvorí
- a) vo výške najviac 0,5 % z platieb poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie,
 - b) zo zostatku rezervného fondu za predchádzajúci kalendárny rok.

(3) Objem prostriedkov rezervného fondu nemôže v kalendárnom roku presiahnuť štvrtinu rozpočtovaných výdavkov základného fondu nemocenského poistenia a základného fondu dôchodkového zabezpečenia na príslušný kalendárny rok.

(4) Finančné prostriedky rezervného fondu presahujúce zákonom ustanovenú maximálnu výšku sú príjmom základného fondu nemocenského poistenia

²⁴⁾ Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

a základného fondu dôchodkového zabezpečenia v pomere určenom percentuálnou výškou poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.

§ 40

(1) Finančné prostriedky Sociálnej poisťovne musia byť uložené v peňažnom ústave s účasťou štátu.

(2) Majetok a ostatné aktíva Sociálnej poisťovne, ak sa využívajú na plnenie jej úloh, sú oslobodené od daní a poplatkov.

§ 41

Účtovníctvo

Sociálna poisťovňa vedie účtovníctvo podľa osobitného zákona.²⁵⁾

§ 42

Informačný systém

(1) Sociálna poisťovňa utvára a používa na zabezpečenie svojej činnosti osobitný informačný systém. Používanie údajov informačného systému je jej výhradným právom.

(2) Informácie o osobách uvedených v § 14 písm. a) až d) a o poberateľoch dávok nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia možno poskytnúť len s ich súhlasom s výnimkou prípadov, v ktorých to ustanovuje osobitný zákon.

(3) Orgánom štátnej správy sa informácie poskytujú bezplatne.

(4) Sociálna poisťovňa poskytuje potrebné štatistické údaje Štatistickému úradu Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu.²⁶⁾

§ 43

Členovia orgánov Sociálnej poisťovne a jej zamestnanci sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri výkone svojej funkcie alebo zamestnania alebo v súvislosti s nimi. Táto povinnosť trvá aj po skončení ich funkcie alebo pracovnoprávneho vzťahu k Sociálnej poisťovni.

§ 44

Kontrolná činnosť

Sociálna poisťovňa vykonáva kontrolnú činnosť

a) posudkovými lekármi sociálneho zabezpečenia, ak ide o kontrolu posudzovania spôsobilosti na prácu a o kontrolu dodržiavania liečebného režimu so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie alebo posúdenie dlhodobu nepriaznivého zdravotného

stavu na účely nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia,

b) osobitne určenými zamestnancami, ak ide o kontrolu výberu a vymáhania poistného a o kontrolu účelného vynakladania prostriedkov na nemocenské poistenie.

SIEDMA ČASŤ

PRECHODNÉ USTANOVENIA

§ 45

(1) Sociálna poisťovňa sa zriaďuje z Národnej poisťovne – Správy Fondu nemocenského poistenia, Správy Fondu dôchodkového poistenia, z časti riaditeľstva Národnej poisťovne, ktorá zabezpečuje vykonávanie nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia, a z regionálnych národných poisťovní, z Bratislavskej regionálnej národnej poisťovne a z Košickej regionálnej národnej poisťovne, a to zo správ regionálnych fondov nemocenského poistenia, zo správ regionálnych fondov dôchodkového poistenia a z úsekov, ktoré vykonávajú ekonomickú činnosť súvisiacu s nemocenským poistením, dôchodkovým poistením vrátane výberu poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie.

(2) Práva a povinnosti z pracovnoprávnych vzťahov zanikajúcich orgánov uvedených v odsekoch 1 a 2 prechádzajú na Sociálnu poisťovňu.

§ 46

Na Sociálnu poisťovňu prechádza pôsobnosť Národnej poisťovne – Správy Fondu nemocenského poistenia, Správy Fondu dôchodkového poistenia a regionálnych národných poisťovní, Bratislavskej regionálnej národnej poisťovne a Košickej regionálnej národnej poisťovne – správ regionálnych fondov nemocenského poistenia, správ regionálnych fondov dôchodkového poistenia a úsekov, ktoré vykonávajú ekonomickú činnosť súvisiacu s nemocenským poistením, dôchodkovým poistením vrátane výberu poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie.

§ 47

(1) Národná rada Slovenskej republiky zvolí členov správnej rady najneskôr do štyroch týždňov odo dňa zriadenia Sociálnej poisťovne.

(2) Správna rada zvolí riaditeľa Sociálnej poisťovne a členov dozornej rady najneskôr do šiestich týždňov odo dňa účinnosti tohto zákona.

(3) Do dňa účinnosti tohto zákona administratívno – technické úlohy spojené s činnosťou Sociálnej poisťovne plnia Správa Fondu nemocenského poistenia a Správa Fondu dôchodkového poistenia; to platí aj

²⁵⁾ Zákon č. 563/1991 Zb. o účtovníctve.

²⁶⁾ Zákon Slovenskej národnej rady č. 322/1992 Zb. o štátnej štatistike v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 453/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 2/1993 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 155/1993 Z. z.

pre úhradu nákladov spojených s činnosťou Sociálnej poisťovne do dňa účinnosti tohto zákona.

(4) Do zvolenia riaditeľa Sociálnej poisťovne vykonáva jeho činnosť riaditeľ Správy Fondu dôchodkového poistenia.

§ 48

Do vymenovania riaditeľov pobočiek vykonávajú ich činnosť riaditelia regionálnych národných poisťovní, riaditeľ Bratislavskej regionálnej národnej poisťovne a riaditeľ Košickej regionálnej národnej poisťovne.

§ 49

(1) Štát poskytuje finančné prostriedky na osobitný účet Sociálnej poisťovne na úhradu nákladov na

- a) zvýšenie dôchodkov z titulu jediného zdroja príjmu,
- b) zvýšenie dôchodkov z titulu účasti na odboji a rehabilitácie,
- c) zvýšenie dôchodkov pre bezvládnosť,
- d) sociálne dôchodky,
- e) dôchodky manželky,
- f) prídavky na deti a príplatky k prídavkom na deti,
- g) podporu pri narodení dieťaťa,
- h) pohrebné,
- ch) rodičovský príspevok,
- i) zaopatrovací príspevok,
- j) príspevok na úhradu za užívanie bytu,
- k) náhrady zárobku pri službe v ozbrojených silách a pri civilnej službe,
- l) kúpeľnú starostlivosť.

(2) Finančné prostriedky na dávky uvedené v odseku 1 sa poukazujú Sociálnej poisťovni prostredníctvom rozpočtových výdavkov kapitoly štátneho rozpočtu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

§ 50

(1) Majetok Národnej poisťovne a regionálnych národných poisťovní, ku ktorému mala Slovenská správa sociálneho zabezpečenia v Bratislave, okresné správy sociálneho zabezpečenia, Bratislavská správa sociálneho zabezpečenia a Košická správa sociálneho zabezpečenia právo hospodárenia do účinnosti zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 7/1993 Z. z. o zriadení Národnej poisťovne a o financovaní zdravotného poistenia, nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia v znení neskorších predpisov, sa stáva od účinnosti tohto zákona majetkom Sociálnej poisťovne.

(2) Správa majetku štátu, ku ktorému mala Národná poisťovňa - Správa Fondu nemocenského poistenia, Správa Fondu dôchodkového poistenia a regionálne národné poisťovne vrátane Bratislavskej regionálnej národnej poisťovne a Košickej regionálnej národnej

poisťovne - správy regionálnych fondov nemocenského poistenia a správy regionálnych fondov dôchodkového poistenia právo hospodárenia, prechádza od účinnosti tohto zákona do správy Sociálnej poisťovne.

(3) Majetok, ktorý od účinnosti zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 7/1993 Z. z. nadobudli a spravujú Správa Fondu nemocenského poistenia, Správa Fondu dôchodkového poistenia a regionálne národné poisťovne, a to správy regionálnych fondov nemocenského poistenia a správy regionálnych fondov dôchodkového poistenia, je majetkom Sociálnej poisťovne.

(4) Ostatný majetok Národnej poisťovne a regionálnych národných poisťovní, Bratislavskej regionálnej národnej poisťovne a Košickej regionálnej národnej poisťovne sa vyrovná dohodou medzi právnymi nástupcami Národnej poisťovne. Ak nedôjde k dohode podľa prvej vety, o vyporiadaní majetku rozhodne vláda Slovenskej republiky.

§ 51

Na poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie v ozbrojených silách, v ozbrojených bezpečnostných zboroch, v ozbrojených zboroch a v Slovenskej informačnej službe sa primerane vzťahujú ustanovenia tohto zákona s tým, že toto poistné sa platí na osobitné účty ministerstiev, do ktorých pôsobnosti patrí riadenie ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených zborov a Slovenskej informačnej služby. Ďalšie odlišnosti upravujú príslušní ministri po dohode s ministrom financií Slovenskej republiky a s ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

§ 52

Zrušovacie ustanovenia

Zrušuje sa:

1. zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 7/1993 Z. z. o zriadení Národnej poisťovne a o financovaní zdravotného poistenia, nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 85/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 159/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 325/1993 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 160/1994 Z. z.,
2. zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 8/1993 Z. z. o Fonde nemocenského poistenia a Fonde dôchodkového poistenia a ich hospodárení,
3. § 3 a 4, § 11 ods. 3 až 5, § 13 ods. 4, § 15 ods. 2 časť vety za bodkočiarkou, § 20 až 28a, § 33 a 34, § 50 ods. 2 a 3, § 51 a 52 vyhlášky predsedu vlády č. 91/1958 Zb., ktorou sa uverejňuje opatrenie Ústrednej rady odborov o organizácii a vykonávaní

nemocenského poistenia zamestnancov v znení vyhlášky predsedu vlády č. 191/1960 Zb., vyhlášky predsedu vlády č. 6/1967 Zb., vyhlášky predsedu vlády č. 178/1968 Zb., vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 123/1990 Zb. a vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 262/1990 Zb.

§ 53

Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1995 okrem ustanovení § 2 ods. 1, § 4 ods. 1 a 2 prvej vety, § 5 až 8 a § 47, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. novembrom 1994.

Michal Kováč v. r.

Ivan Gašparovič v. r.

Jozef Moravčík v. r.

275

VYHLÁŠKA Národnej banky Slovenska

z 15. marca 1994

o zásadách platobného styku medzi bankami

Národná banka Slovenska podľa § 31 ods. 2 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska ustanovuje:

§ 1

Predmet a rozsah úpravy

(1) Táto vyhláška upravuje zásady platobného styku vrátane zúčtovania medzi bankami¹⁾ uskutočňovaného na území Slovenskej republiky (ďalej len „medzibankový platobný styk“).

(2) Platobný styk a zúčtovanie bánk so zahraničím sa riadia osobitnými predpismi²⁾, vzájomnými zmluvami a dohodami.

Zriaďovanie, vedenie a zrušovanie účtov

§ 2

Banky vykonávajú medzibankový platobný styk prostredníctvom Bankového zúčtovacieho centra Slovenska, a. s. (ďalej len „zúčtovacie centrum“).

§ 3

(1) Zúčtovacie centrum zriadi každej banke účet platobného styku v týchto menách:

- a) slovenská koruna,
- b) americký dolár,
- c) anglická libra,
- d) francúzsky frank,
- e) jednotka Európskeho spoločenstva,
- f) nemecká marka,
- g) rakúsky šiling,
- h) švajčiarsky frank,
- ch) iná zahraničná mena po dohode s Národnou bankou Slovenska.

(2) Banky pred zriadením účtu platobného styku predložia zúčtovaciemu centru

- a) výpis z obchodného registra,
- b) podpisový vzor osôb oprávnených podpisovať písomné príkazy na zúčtovanie a zmluvy so zúčtovacím centrom (§ 4); podpisový vzor musí podpísať štatutárny orgán banky,

c) osobitné kódy prístupu k účtom platobného styku.

§ 4

Účet platobného styku možno zriadiť len na základe písomnej zmluvy zúčtovacieho centra s bankou o vedení účtu a odovzdaní dát platobného styku, ktorá obsahuje

- a) miesto, spôsob a čas odovzdávania dát,
- b) náležitosti, formát a štruktúru dát,
- c) menovité určenie osôb zodpovedných v banke a v zúčtovacom centre za úplnosť a správnosť odovzdaných dát,
- d) podmienky úročenia účtov platobného styku,
- e) určenie odmien za vykonávanie medzibankového platobného styku a spôsob ich platby.

§ 5

Banky bez zbytočného odkladu oznamujú zúčtovaciemu centru zmeny dát, ktoré mu odovzdali pri zriadení účtu platobného styku, najmä zmenu názvu banky, sídla banky a osôb oprávnených disponovať účtom platobného styku, ako aj ustanovenie likvidátora a ukončenie výkonu platobného styku.

§ 6

Ak banka zanikne alebo ukončí výkon medzibankového platobného styku, zúčtovacie centrum zruší jej účty platobného styku.

Medzibankový platobný styk

§ 7

Banky vedú vo svojom účtovníctve účty zodpovedajúce účtom platobného styku. Na týchto účtoch banky účtujú v časovom i hodnotovom súlade s účtovaním na účtoch platobného styku.

§ 8

(1) Banky odovzdávajú zúčtovaciemu centru dáta medzibankového platobného styku prostredníctvom technických nosičov dát alebo diaľkového prenosu dát.

¹⁾ § 1 zákona č. 21/1992 Zb. o bankách, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska.

²⁾ Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, devízový zákon č. 528/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.

Na tlačivách odovzdávajú banky iba príkazy na vzájomné prevody peňažných prostriedkov (bankové prevody).

(2) Náležitosti, formát a štruktúru dát medzibankového platobného styku určuje Národná banka Slovenska.

(3) Dáta medzibankového platobného styku odovzdávané zúčtovaciemu centru prostredníctvom technických nosičov dát alebo diaľkového prenosu dát musia byť zabezpečené proti zneužitiu. Tlačivá odovzdávané zúčtovaciemu centru podpisujú dve osoby uvedené v podpisovom vzore banky.

§ 9

Medzibankový platobný styk sa uskutočňuje formou príkazu

- a) na úhradu,
- b) na inkaso,
- c) tretej strany za podmienok ustanovených Národnou bankou Slovenska,
- d) na rýchlu platbu za podmienok ustanovených Národnou bankou Slovenska.

§ 10

Príkaz na inkaso sú banky oprávnené vykonať na základe

- a) príkazu na inkaso prevzatého od svojho klienta; oprávnenosť použitia príkazu na inkaso overuje banka platiteľa,
- b) písomnej dohody medzi bankami,
- c) právoplatného a vykonateľného rozhodnutia príslušného orgánu³⁾.

§ 11

Zúčtovacie centrum kontroluje len formálnu správnosť a úplnosť odovzdávaných dát medzibankového platobného styku.

§ 12

(1) Bankovým spojením sa na účely tejto vyhlášky rozumie číslo účtu a identifikačný kód banky, prípadne označenie klienta a identifikačný kód banky.

(2) Čísla účtov používaných v medzibankovom platobnom styku obsahujú najviac 16 číslic, členených na časť obsahujúcu najviac 6 číslic a časť obsahujúcu najviac 10 číslic. Každá táto časť obsahuje kontrolnú číslicu, vypočítanú podľa osobitného kontrolného systému (modulo 11).

§ 13

Zúčtovacie centrum zúčtováva dáta medzibankového platobného styku odovzdané bankou len do výšky kreditného zostatku účtu platobného styku alebo len

do výšky limitu debetného zostatku povoleného Národnou bankou Slovenska.

§ 14

(1) Banky zabezpečujú na svojich účtoch platobného styku dostatok peňažných prostriedkov na vyrovnanie svojich záväzkov.

(2) Ak zúčtovacie centrum zistí, že na účte platobného styku nie je dostatok peňažných prostriedkov, vyzve banku, aby si obstarala peňažné prostriedky potrebné na vyrovnanie svojich záväzkov. Zúčtovacie centrum súčasne prestane vykonávať platby na ťarchu účtu platobného styku, a to až do vyrovnania nedostatku prostriedkov, pričom platby v prospech tohto účtu naďalej vykonáva.

(3) Ak banka nemá dostatok peňažných prostriedkov na účte platobného styku v čase dennej účtovnej uzávierky (§ 18 ods. 1), vráti zúčtovacie centrum banke príkazy na zúčtovanie bez ich vykonania.

§ 15

(1) Banka môže so zúčtovacím centrom dohodnúť, že pri nedostatku peňažných prostriedkov na jej účte platobného styku sa na tento účet prevedú peňažné prostriedky z iného účtu tej istej alebo inej banky vedeného v Národnej banke Slovenska. Banka je oprávnená so zúčtovacím centrom dohodnúť minimálnu výšku takého prevodu peňažných prostriedkov.

(2) Banka môže so zúčtovacím centrom dohodnúť, že po skončení dennej účtovnej uzávierky sa kreditný zostatok jej účtu platobného styku alebo jeho časť prevádza na iný účet tej istej alebo inej banky vedený v Národnej banke Slovenska.

§ 16

Zúčtovacie centrum nevykonáva prevody peňažných prostriedkov medzi účtami platobného styku v rôznych menách ani zámenu jednej meny za druhú.

§ 17

(1) Zúčtovacie centrum prijaté jednotlivé položky zúčtuje na účtoch platobného styku. Spracované položky odovzdáva bankám, ktoré vedú účty príjemcov platieb.

(2) Dáta medzibankového platobného styku, ktoré sa majú zúčtovať na ťarchu účtu druhej banky, odovzdáva vyhotovujúca banka neúčtovným spôsobom. Preberajúca banka tieto dáta medzibankového platobného styku zúčtuje ako prvotné zúčtovanie.

§ 18

(1) Banky môžu zúčtovaciemu centru odovzdávať dáta medzibankového platobného styku v priebehu

³⁾ Napríklad § 303 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, § 78 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

jeho prevádzkového času. Denná účtovná uzávierka na účtoch platobného styku sa vykonáva v dohodnutom čase (§ 4), dáta medzibankového platobného styku odovzdané po tomto čase zúčtovacie centrum spracuje ako dáta odovzdané nasledujúci pracovný deň.

(2) Banky odovzdávajú zúčtovaciemu centru dáta medzibankového platobného styku najneskôr nasledujúci pracovný deň po ich zúčtovaní vo svojom účtovníctve. Zúčtovacie centrum vykonáva zúčtovanie na účtoch platobného styku v ten istý deň bez ohľadu na splatnosť príkazov na zúčtovanie. Banky zúčtujú dáta medzibankového platobného styku vo svojom účtovníctve najneskôr nasledujúci pracovný deň po ich zúčtovaní v zúčtovacom centre.

§ 19

(1) Dokumentáciu k platbám odovzdávaným zúčtovaciemu centru vedie banka, ktorá prevzala podnet na zúčtovanie.

(2) Odovzdávajúca banka uchováva súbory odovzdaných dát medzibankového platobného styku najmenej pätnásť pracovných dní odo dňa ich zúčtovania zúčtovacím centrom. Zúčtovacie centrum uchováva súbory odovzdaných dát medzibankového platobného styku po dobu šiestich mesiacov odo dňa ich zúčtovania zúčtovacím centrom. V prípade chyby v zúčtovaní je odovzdávajúca banka alebo zúčtovacie centrum povinné v týchto lehotách odovzdané dáta doložiť.

§ 20

Zúčtovacie centrum spracúva dáta medzibankového platobného styku v reálnom čase.

Účtovné odsúhlasenie odovzdaných dát
medzibankového platobného styku
a oznámenie chýb

§ 21

Úplnosť dát medzibankového platobného styku odovzdaných medzi bankami a zúčtovacím centrom sa zabezpečuje kontrolným súčtom. Neúplné alebo nesprávne dáta medzibankového platobného styku zúčtovacie centrum ani banka nespracujú a vrátiť ich bez vykonania.

§ 22

(1) Banky si so zúčtovacím centrom účtovne odsúhlasujú úplnosť a správnosť zúčtovania v rámci jedného dňa, a to na základe správy o zúčtovaní (§ 24).

(2) Chyby zistené pri zúčtovaní v zúčtovacom centre banky oznamujú zúčtovaciemu centru do piatich pracovných dní od doručenia správy o zúčtovaní.

§ 23

(1) Ak je v príkaze na zúčtovanie uvedené neexistujúce bankové spojenie, preberajúca banka upovedomí odovzdávajúcu banku o náhradnom zúčtovaní, a to do troch pracovných dní od prevzatia účtovných dát platobného styku zo zúčtovacieho centra.

(2) Odovzdávajúca banka môže požiadať preberajúcu banku o vykonanie účtovnej opravy položky smerovanej na neexistujúce bankové spojenie. Do vykonania účtovnej opravy peňažné prostriedky voľne využíva preberajúca banka, ak nie je medzi bankami dohodnuté inak.

Správy o zúčtovaní

§ 24

(1) Správou o zúčtovaní zúčtovacie centrum oboznamuje banky so stavom prostriedkov a s pohybmi na ich účtoch platobného styku.

(2) Správy o zúčtovaní na účtoch vedených v tuzemskej mene a na účtoch vedených v zahraničnej mene, na ktorých došlo príslušný deň k pohybu, odovzdáva zúčtovacie centrum banke najmenej raz denne.

(3) Banka môže zúčtovacie centrum kedykoľvek v priebehu jeho prevádzkového času požiadať o informáciu o stave prostriedkov na svojom účte platobného styku a zúčtovacie centrum túto informáciu banke poskytne.

(4) Národná banka Slovenska má právo požadovať od zúčtovacieho centra denné informácie o zostatkoch na účtoch platobného styku bánk, ktorým zúčtovacie centrum vedie tieto účty.

§ 25

Banka v správe o zúčtovaní kontroluje nadväznosť poradových čísiel, zostatku z predchádzajúceho dňa a obrátov príslušného dňa. Zistené chyby banka oznamuje zúčtovaciemu centru v lehote určenej v § 22 ods. 2.

§ 26

Zrušuje sa vyhláška Štátnej banky česko-slovenskej č. 51/1992 Zb. o platobnom styku a zúčtovaní medzi bankami.

§ 27

Táto vyhláška nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

276**O Z N Á M E N I E****Ministerstva vnútra Slovenskej republiky**

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky vydalo podľa § 2 ods. 2, § 19 ods. 4, § 21 ods. 5, § 26 ods. 4, § 38 ods. 2 v spojení s § 54 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení zákona č. 171/1990 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 230/1994 Z. z. po dohode s Ministerstvom školstva a vedy Slovenskej republiky

výnos z 20. septembra 1994 číslo 62/1994 o stredných odborných školách Policajného zboru.

Tento výnos sa vzťahuje na príslušníkov Policajného zboru a upravuje zriaďovanie, zrušovanie a názov stredných odborných škôl Policajného zboru a podmienky, priebeh a ukončenie štúdia na týchto školách.

Výnos nadobúda účinnosť 1. januárom 1995.

Výnos bol uverejnený v číastke 62/1994 Vestníka Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a možno doň nazrieť na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky a na mestských a okresných veliteľstvách Policajného zboru.

